

Pɔɔl Gbanƙa Ate Wa Nmarisi A Te AROOM DEMMA La

¹ Mi Pɔɔl waai ale ka Yeezu Kirisita tomteerɔ la ale a nmarisi gbanƙa de. Naawen dek ale lueri mu a potim wi mu ayen m chim wa tuimtomɔ abe m weeni wa wamaɗsaɗa a sak nuruba.

² Wamaɗsaɗa de ka n̄aai ate wa puulim a biisi n̄a dila po dila po ate wa biisiteerɔma a nmarisi nyo Naawen gbanƙa po la. ³ Wamaɗsaɗa a biisi ka wa biika waai ale ka ti Nyɔnɔ la wie. Nurubiik jigi, wa jam ka Deevid n̄aanbiik. ⁴ Naawen Chiika jigi, wa ka Naawen biik. Naawen be jam nak wa a yiri kum po kama ayen ku sak ti ayen, wa ka wa Naawen dek Biik a ta pagrim. ⁵ Yeezu Kirisita nyin̄ ate Naawen a te mu siuku de ate m chim wa tuimtomɔ ayen m baga a weeni wa wie a sak tɛɗsa meena nuruba ate ba ta siaka ale wa abe ba a siak wa noai. ⁶ Naawen wi nama me kama ayen Yeezu Kirisita soa ni.

⁷ Mi a puusi nama meena baai ate Naawen ta yaalika ale ni a lueri ni a te wa dek Aroom tɛɗka po la.

Ti Kowa Naawen ale ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita le niak ni abe wa te ni suyoɗgini.

⁸ Mi a yaali ayen m va ka Yeezu Kirisita nyin̄ a nyɛ Naawen jiam a te ni meena, dii nyin̄ la, jigi meena nuruba a biisi ni wie kama ni ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la. ⁹ Naawen waai ate m tom a te ale m sunum meena a sak nuruba wa biika

wamaɲsaɲa wie la, ka wala ale mi seero ate mi kasim a puusi a te nama daa meena. M maara puusi me ayen, ¹⁰ ku dan ka wa yaalika wa le te mu siuk ate m jam ni jigi yogyogla. ¹¹ Mi a yaali ka nna yegayega ayen m nya ni ate m te ni maari kaai ale a nyini Naawen Chiika jigi la ate ni ta pagrim. ¹² M jamka le maari ka ti meena. Dii nyiɲ la, mi ale ta siaka dii ale Naawen la, ku le maari ka nama. Nama me abe le ta siaka dii ale wa la a le maari ka mi me.

¹³ M suaata, mi a yaali ayen m weeni a sak ni kama ayen m kasim a yaali ayen m jam ni jigi kama, alege mi an baga a jam ya. Mi a yaali ayen ka m dan jam m nyɛ ate nuruba ni po a pa ba dek a te Naawen ase m le nyɛ dii ale ni vaanchaab baai meena ale kan daa Juuba la. ¹⁴ Boan nyiɲɲa, mi ta ka tuima ayen m tom a te nuru meena. Baai ale ka Girik dem la ale nuru baai ale kan daa Girik dem la. Baai me ale seba gbaɲ ale baai ale kan seba gbaɲ la. ¹⁵ Dila ale soa ate m pii nyiɲ a yaali ayen m sak nama me baai ale bo Aroom teɲka po la Naawen wamaɲsaɲa.

¹⁶ Mi a kan chali chivie ale Naawen wamaɲsaɲa. Naawen pa wa pagrimu a nyo ɲa po kama. Dila ale soa ate Naawen baga a vari baai meena ale ta siaka ale ɲa la a basi me ba tuimbaata po. Varibasika de a liɲ a cheɲ ka baai ale ka Juuba la jigi ale ge a cheɲ baai me ale kan daa Juuba la jigi. ¹⁷ Dii nyiɲ la, Naawen wamaɲsaɲa a dagi a sak ti kama siuk kuui ate Naawen a nyɛ ate ti a chim wayɔrisima nyam wa niɲ la. Wannɪ de abe ka siaka nyiini a ta nyini di piilimka po a ta ga paari di kpeglimka. Ase ba ale

ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen,
 “Nuru waai abe ale ta siaka a chim wayɔrisima
 nyɔnɔ Naawen niɲ la, wala a nya nyuvuri kama.”

¹⁸ Nuruba ale boro a ta gaasa nna yegayega a
 kan siak ayen wensienɗa a nyini peelim. Naawen
 abe a sak ti kama ayen wa sui ale a puuri ale baai
 ale kan a va wa siuku la ale ba gaasa tuimaɗa.

¹⁹ Ɗanta ba gela boro kama a sak nuruba ate ba
 baga a seba Naawen wie. Nuruma de abe seba
 ɲantaɗa de kama. Dii nyiɲ la, ka Naawen deƙ
 abe ale nyɛ ate ɲantaɗa de a nyini peelim ate ti
 ba a nya ba. Dila nyiɲ ale soa ate Naawen ale
 namsi ba. ²⁰ A ta nyini diipo ate Naawen nyɛ
 wenzuk ale teɲ la, a ta jam paari jinla, ɲanta baai
 meena ate wa nyɛ basi wenzuk ale teɲzuk de la
 a maa chaab a sak nurubiik kama Naawen ale ka
 dii la. Ba seba ayen wa pagrimu a kasim boro ka
 dila taam wuu. Wa be sum ka Naawen. Nuru abe
 an baga a nya wa pagrimu de ale wa ale sum ka
 Naawen dii la, alege nuruba baga a seba wienɗa
 de meena kama. Dila nyiɲ la, bala chaab a ka
 siuk ale biisi a vari ba deƙ a basi ale ba ale nyɛ
 dii la. ²¹ Ba jam seba Naawen kama, alege ba an
 jam a siak ayen ba a nyɛ wa jiam yaase ba a te
 wa zula. Ba popolaɗa ka betta popola, ɲa daa
 popola yuarisima. ²² Ba a poli ayen ba ka yam
 nyam, alege ba chim ka betta, ²³ a yaa zuli ɲanta
 baai ale a neensi nuruba ale nuinsa ale duɲsa
 ale ɲanta baai meena ale a cheɲ ba loga nyiɲsa
 la, alege kan zuli Naawen waai ale kasim boro
 taam wuu la.

²⁴ Ba ale a nyɛ dila la ale soa ate Naawen yaa
 pa ba basi ayen ba va ba deƙ sue po ale mariɲ

dii la ate ba yaa pa ba dek nyiŋsaŋa a tom danta tuim ŋaai ale kan magsi ba pa ba nyiŋsaŋa a tom la ale chaab. ²⁵ Naawen pa ba basi kama dii nyiŋ la, ba zeri wa wensienja kama ale ge tuesi venta a yaa a kaab ŋanta baai ate wa nyɛ la ale ge basi Naawen dek, waai ale magsi ayen nuruba kasim a te wa pimpauk taam wuu la. Ku be nyɛ dila.

²⁶ Boan nyiŋŋa, Naawen pa ba basi kama ayen ba va ba dek sue po ale mariŋ dii le di basi ate ba nya chivie la. Ba nipooma me dek a kan yaali ayen ba a goa ale nidoaba. Ba a yaali ayen ka ba a bobi nipooba ba chaab a goa. ²⁷ Nidoama me kan yaali ayen ba a goa ale nipooba. Ba kasim a yaali kama ale ba yam meena ayen ba a bobi nidoaba ba chaab a goa. Nidoama de ale a nyɛ nna la a magsi ka chivie yik ba alege ba kan chali chivie. Nyaku de abe basi kama ate waali kaai ale magsi ba nya la a jam ba jigi.

²⁸ Ba jam a poli kama ayen ku an magsi ate ba ta wensie popola maŋsa a magsi chaab ale Naawen ya. Naawen yaa pa ba basi ate ba ta popola kaasima ate ba a tom tuim ŋaai ale kan magsi ba a tom la. ²⁹ Ba suniimaŋa kasim sueri ale ka gaasa meena wuu, ate ba a yaali chaab ŋanta ale a kisi chaab ale a de nyuri ale chaab ale a ko nuruba ale a nyɛ kpaliŋsa ale chaab ale a paasi chaab ale a poli kaasun nyiini a te nuruba ale a zu chaab ŋaŋ ³⁰ ale a kaasi chaab yue ale kisi Naawen me. Ba ka nuru leerisa me ale kanjanta nyam ale a yaali yue a te ba dek ale a gisi ayen ba nya su paalita ate ba a tom tuimbaata. Ba kan wom ba koba ale ba maba noa. ³¹ Ba be ka betta me. Ba dan puulim ayen

ba nyɛ wari, ba kan nyɛ. Ba poom ka yaalika ba suniima po. Ba ka jiiirim ale waaiya. ³² Ba be seba ayen Naawen weeni kama ayen ku magsi ka nuru baai meena ale a tom nna la, kpi, alege ba diem a tom ka dila ale poom a weeni me ayen baai ale a tom tuim ɲala chaab la, a tom ka tuimmanɲa.

2

¹ Dila nyiɲ la, ni wanyi ka siuk ate fi suok a dan nyɛ wari a kaasi, fi bo wa buusa. Fi dan nyɛ dila, fi ta ka kaasun a jam fi dek jigi dii nyiɲ la, wie ɲaai ate fi ayen wa nyɛ a kaasi la, fi dek a tom ka ɲala degadega. ² Tama abe seba kama ayen ku sum magsi ka Naawen ta kaasun a jam baai meena ale a tom dila la jigi. ³ Alege fi dan bo baai ale a nyɛ nyaɲa de la buusa alege fi dek a tom ɲa, fi a poli ayen fi le baga chali be ate Naawen kan nya fu a bo buusa? ⁴ Yaa fi zeri Naawen nyemaɲ kaai ale sudun dii ale wa ale ɲman ta chichiiba ale fi dii la kama, fi a poli kama ayen wa a le kasim a nyɛ ka dila a ta a cheɲ. Fi ze ayen Naawen nyemaɲka fi jigi a sak fu kama ayen fi basi fi tuimbaataɲa tomka?

⁵ Ni tue kan wom. Ni sue be kan kaasi ale ni tuimbaataɲa. Ni a tom tuimbaata kama alege jaabjaab kan daani ni, alege Naawen supuurimu ale wa wensie buusaɲa danni a dan paari ate wa ayen wa bo wensie buusa ale ni, wa sui le puuri ka nna yegayega ale ni ate wa te ni waalika. ⁶ Da dila danni, Naawen le tuni waai meena a magsi chaab ale ka ti wanyiwanyi ale tom dii la. ⁷ Baai meena ale ta chichiiba a tom tuimmanɲa a gisi

zula ale nalim ale nyuvuri Naawen jigi la, wa le te ba ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ⁸ Alege baai ale a yaali ba dek nyaka nwulinwuli ale a zeri wensie siuku vaka ale kasim a tom tuimbaata daa meena la, Naawen le basi kama ate wa supuurimu a jam ba zuk. ⁹ Ninam ale kumsa nna yegayega le jam baai meena ale a tom tuimbaata la jigi. Juuma le ba liŋ nya ninammu de ale kumsaŋa de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la a nya ninammu de ale kumsaŋa de dila degadega. ¹⁰ Baai meena ale a tom tuimmaŋsa la le nya zula ale nalim a boro ale suyogini. Baai ale ka Juuba la le ba liŋ nya zulaŋa de ale nalimu de ale suyogini de ale ge ate baai me ale kan daa Juuba la, me a nya. ¹¹ Boan nyiŋŋa, Naawen ta ka nyeyen Juuma ale baai me ale kan daa Juuba la jigi.

¹² Baai ale kan daa Juuba la, a jam ka Moosis Sinsaŋa ate ba jam a tom tuimbaata. Ba an jam ta Moosis Sinsaŋa. Ba be le kpi kama alege Naawen a kan pa wa Sinsaŋa a bo ba buusa. Alege Juuma a jam ta Moosis Sinsaŋa alege ba jam a tom ka tuimbaata. Ba me be le kpi kama ate Naawen pa wa Sinsaŋa a bo ba buusa. ¹³ Nuruba dan wom ka wa Sinsaŋa nyiini ale kan va ŋa, ba kaasunku a diem bo ale ba kama, alege baai ale wom ŋa a yaa va ŋa la, wa kan ŋman nya ba kaasunku. ¹⁴ Baai ale kan daa Juuba la, bala an nya Moosis Sinsaŋa alege ba suniimaŋa a dan basi ate ba a tom Sinsaŋa ale a weeni dii ayen ba va la, ba dek suniima ale a te ba Sinsaŋa. ¹⁵ Ba nyeka a sak kama ayen Naawen ŋmarisi wa Sinsaŋa a nyo ka ba

suniiima po. Ba popolaŋa me ale a bo ba buusa a weeni a sak ba ase ba kaasi yaa ba an kaasiya. ¹⁶ Da di danni ate Naawen le bo ba buusa la, le nyɛ ka dila. Wa le pa nuru meena wasusunŋa a ta ŋa nyini peelim niŋ ate Yeezu Kirisita bo ba buusa. Naawen wamaŋsaŋa ate mi a sak nuruba ale a sak ti dii la ale la.

¹⁷ Nama baai ate mi a biisi ale ni la, a wi ni deka ayen ka Juuba. Ni kasim a poli kama a weeni ni deka ayen, “Tama ta Moosis Sinsaŋa kama. Dila nyiŋ la, Naawen a vari ti a basi kama.” Ni a nak ka kuusa ale ni ale ka dii ale Naawen la. ¹⁸ Nama deka abe seba Naawen ale a yaali ayen ni a tom tuimmaŋsa dii la kama, dii nyiŋ la ni zamsi Sinsaŋa po ayen fi lueri dii ale nala la a tom. ¹⁹ Fi seba chak kama ayen, fi baga a chim nuru waai ale cheŋ be Naawen siuku po la kpagi ya. Fi a nyɛ ase ka bolim la a te baai ale bo legini po la? ²⁰ Fi a weeni ayen fi baga nuru baai ale ka betta ale bipaaluk a sak kama? Fi be seba fi puuk po a chak ayen, fi ale ta Naawen Sinsaŋa la, fi ta yam meena ale wensie meena kama? ²¹ Nyaŋa de meena abe dan ka wensie ale fi waai ale a sak nuruba la, ka boa ate fi kan sak fi dega? Ti a sak nuruba a weeni ayen, “Kan zu”, alege fi deka a zu? ²² Fi a sak nuruba a weeni ayen, “Kan nyɛ kabonŋa”. Alege me le bek fu ayen fi deka a nyɛ yaa fi kan nyɛ? Fi kisi bogta kama alege mi a le begi fu ayen, “Fi deka a zu ŋanta a ta nyini welensa jigi a nyini yaa fi kan zu a ta a nyini? ²³ Fi ta zupagruk kama ale Naawen Sinsaŋa, alege a kaasi ŋa. Kaasika de a basi ate Naawen a nya chivie a yaa wa kan nya.” ²⁴ Ba be ŋmarisi

Naawen gbanƙa po kama ayen “Baai ale kan daa Juuba la, a kaasi Naawen yoi kama nama Juuma nyin.”

²⁵ Nama Juuma dan gebi ni yoanƙa ale a va Moosis Sinsanƙa, ni yoanƙa gebika ta kiri kama. Alege ni dan a kaasi wa Sinsanƙa ni a nye ase ni an gebi ni yoanƙa kama la. ²⁶ Nuruba abe dan kan gebi ba yoa ale ge a va dii ate Moosis Sinsanƙa a weeni ayen nuruba a nye la, Naawen le nya ba ase ba gebi ba yoanƙa kama la. ²⁷ Nama ta Moosis Sinsanƙa kama ate ŋa ŋmarisi dua. Ni be a gebi ni yoanƙa me kama. Alege Sinsanƙa ate ni ta la ale ni ale a gebi ni yoanƙa la, ni kan diem a va Moosis Sinsanƙa ale a weeni dii la. Alege baai ale kan gebi ba yoanƙa la, bala gela a va Moosis Sinsanƙa ale a weeni dii la kama alege ba ka ŋa. Ba be ale a nye nna la a basi kama ate ba biisi a gaam nama Juuma. ²⁸ Basi ate m bek ni beŋŋa de ayen, ka wana dek ale potim ka Juu? Ka waai ale gebi wa yoari la ale Juu? Nuru peelim nyeka nyiini a kan sak kama ayen nuru wala a sum ale Juu. Ku be daa fi nin gebi fi yoari ale a sak ayen fi sum ka Juu. ²⁹ Alege waai ale sum ka Juu la ale waai ale va Sinsanƙa a ta nyini wa sunum po la. Ku kiri me ale fi an gebi ka fi yoanni nyiini ayen ku sak ayen fi sum ka Juu alege ku kiri ale, fi pa ka fi sunummu a te Naawen. Gebika abe ka gebi kaai ate Naawen Chiika a gebi fi sunummu la, daa fi nyinƙa wariya. Nuruwa de choa abe kan nya pimpauk nuruba jigi, alege ka Naawen pimpauk nyiini ate wa a nya.

3

¹ Ku nyuenta abe ale boa ase fi nin ka Juu? Fi gaam waai ale kan daa Juu la kama? Ka boan nyuenta ate ba a nya ku po ale ba ale gebi ba yoan̄a la? ² Juuma ta nyuenta kama wie yegayega po a gaam baai ale kan daa Juuba la. Ni basi ate m liŋ weeni a sak ni ayen Naawen jam pa wa wien̄a ka a nyo ka Juuma nisima po. ³ Alege ni basi ate m bek ni ayen ase Juuma gela a daam dan kan ta wensie ale Naawen, nyaku de a sak kama ayen Naawen me a kan ta wensie? ⁴ Aaya, waai meena abe dan poom ka velinwendik, Naawen kasim ka wensie nyɔnɔ. Ase ba ale ŋmarisi wa gban̄ka po ayen,
 “Ba le weeni kama ayen wa wien̄a ka wensie.

Ba dan jam bo wa buusa, ba le bo te wa kama.”

⁵ Ase ti tuimbaata a dan basi ate nuruba a nya Naawen welensaŋa, ku be ka wabiok wa ase Naawen a nin te ti waalika ti tuimbaataŋa nyin̄a? Mi a biisi kama ase nuru ale a biisi dii la.

⁶ Aaya, Naawen a dan kan daa wensie Naawen ya, wa le nyɛ ka se a bo teŋka demma buusa?

⁷ Nuru abe ŋman бага a weeni kama ayen, “Mi ale kan ta wensie la a basi kama ate nuruba a nya Naawen wensien̄a a yaa a te wa zula dila nyin̄a? Ku be dan ka dila, Naawen nyɛ ka se a бага a bo buusa a mini mi tuimbaata nyɔnɔwa?” ⁸ Ku be dan ka dila me, ka boa ale soa ate ni kan kasim a tom tuimbaata ate wamaŋsa nyini ŋa po a nyini? Nuruba gela a tɔarin̄ mi kama a weeni ayen ka mi ale a weeni wann̄i de choawa. Tɔarin̄ka de abe ka leeta a te mu. Naawen abe dan bo buusa, ku magsi ka wa bo mini ba.

⁹ Dila nyiŋ la, tama baai ale ka Juuba la, tama chim ka nuru welensa a gaam baai ale kan daa Juuba la? Aaya. M poom weeni a sak ni kama ayen biem ale soa baai ale ka Juuba la, ale baai ale kan daa Juuba la meena. ¹⁰ Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

“Nuru yeŋ bola karo a chim wayɔrisima nyɔɔɔ,

¹¹ Nuru karo me a ta yammɔa.

Nuru karo a yaali ayen wa zuli Naawen ya.

¹² Waai meena cheŋ wensie siuku po a be kama ale chim nuru kayaata me.

Nuru yeŋ bola karo a tom tuimmanŋa.

¹³ Ba noaŋa a biisi ka wa kaasima wie nyiini.

Ŋa sueri ale ka venta nyiini.

Ba biika ka leeta nna ase ka waapiisa domka la.

¹⁴ Ba biik po ka kikaasa nyiini nna yegayega.

¹⁵ Ba kan bola a beni ale ge a ko nuru.

¹⁶ Juijui meena ate ba a cheŋ la, ba a basi ka kaasun ale ninam ku jigini.

¹⁷ Ba ze siuk kuui ate suyɔgini a boro la.

¹⁸ Ba be kan te Naawen zula me.”

¹⁹ Ti seba ayen Juuma pe kama ayen ba le va Moosis Sinsaŋa ale a weeni dii meena la. Dila nyiŋ la, Sinsaŋa ale a weeni dii meena la a cheŋ ka bala jigi. Naawen nye ku ka dila ayen waai meena a nya wa dek kaasunƙu. Nuru be kan ta wari a weeni wanni de po. ²⁰ Dila nyiŋ la, nuru dan va Naawen Sinsaŋa ale a weeni dii la, dila kan basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔɔɔ Naawen jigiya. Alege Naawen Sinsaŋa weeni a sak ti kama biem ale ka dii la.

²¹ Alege yogyogla de Naawen a pa sak wa le wa nye dii ate nuruba a chim wayorisima nyam la kama. Moosis Sinsaŋŋa ale Naawen biisiteeroma a biisi dila wari kama, alege ku ka wari a nye ale Moosis Sinsaŋŋa. ²² Alege ka waai meena ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la ate wa a nye ate nuru wala choa a chim wayorisima nyono wa Naawen jigi. Boan nyiŋŋa, lukka karo ale Juu ale waai ale kan daa Juu la. ²³ Nurubiik meena abe tom kaasi kama, a yaa yalima ale Naawen zulaŋa. ²⁴ Alege Naawen tiirim niaka nyiŋ ate ti chim wayorisima nyam Yeezu Kirisita nyiŋ. ²⁵⁻²⁶ Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaataŋa nyiŋ ayen ti dan ta siaka ale wa, ti le nya vonŋteka. Naawen nye nna kama ayen ku sak nuruba ayen wa, Naawen, ka wayorisima nyono. Diipo ate Yeezu an diem jam kpi la, Naawen jam ta chichiiba kama a yik wa dek an namsi nuruba ba wabaata nyiŋŋa. Alege yogyogla de, Yeezu kummu nyiŋ ate Naawen yaa nya nurubiik wabaataŋa zuk ayen ku sak ayen Naawen ka wayorisima nyono. Ku be a sak kama ayen wa ka wayorisima nyono ate baai meena ale ta siaka ale Yeezu la, wa basi kama ate ba chim wayorisima nyam.

²⁷ Be ka boan nyiŋ ate ni a nak kuusa? Kuusa nakka karo. Be ka boan ale soa ate kuusa nakka karo? Ku ka Moosis Sinsaŋŋa ale a weeni ti ayen ti nye dii la nyiŋŋa? Aaya. Ku ka siaka ale Yeezu nyiŋ. ²⁸ Boan nyiŋŋa, ti yaa бага a weeni kama ale seba chak me ayen ku daa Moosis Sinsaŋŋa vaka nyiŋ ale soa ate nuru a chim wayorisima nyono, alege ka wa siaka nyiini ale Naawen ale

baga a nye ate kula nyɔɔwa a chim wayɔrisima nyɔɔ. ²⁹ Ti baga a weeni ayen Naawen ka Juuma nyiini Naawen ya? Aaya. Wa ka baai ale kan daa Juuba la me Naawen. ³⁰ Dii nyin la, Naawen ka Naawen yen dekki. Naawen va ka boan nyin a nye ate Juu a chim wayɔrisima nyɔɔ? Ka wa siaka nyin. Wa be va ka boan nyin me a nye ate waai ale kan daa Juu la a chim wayɔrisima nyɔɔ? Ka wa me siaka nyin. ³¹ Nyaku de be a sak kama ayen tama siaka a nye kama ate Moosis Sinsanɔa ka kiriya? Aaya. Ku a sak kama ayen wensie bo ɔa po kama.

4

¹ Ku be dan ka dila, ti ta ka boan wari ayen ti weeni a magsi chaab ale ti kokpienka Abraham? ² Naawen daam a dan nya ka Abraham tuimansaɔa nyiini a yaa weeni ayen wa ka wayɔrisima nyɔɔ, ɔala nyin, Abraham daam ate te wa dek ka pimpauk. Alege wa an jam baga a zaani Naawen nin a pak wa dega. ³ Boan nyinɔa, ba ɔmarisi wa wie kama Naawen gbanka po ayen, "Abraham jam ta siaka kama ale Naawen. Dila ale soa ate Naawen jam nye ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ." Nyaku de ka tiirim, ku daa wari ate wa nye. ⁴ Nuru dan pa nuru ayen wa tom a te wa ale ge ate wa tuni wa, nuruwa a tuni wa kama tutuna ɔaai ate wa a tuni wa la. Tutunaɔa de daa tiirimɔa. ⁵ Siuk kula po, waai a dan pa wa tuimansaɔa a ta jam Naawen jigi ayen ɔala nyin Naawen nye ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ, Naawen kan nye dila ase tutuna la a te wa. Ku ka tiirim. Siuk

kuui nyiini ate Naawen a nyɛ ate nuru a chim wayɔrisima nyɔɔ la ale siaka nyiini ale wa. Dii nyiɲ la, wa ka waai ale a nyɛ ate wabaata nyam a chim wayɔrisima nyam ba siaka ale wa nyiɲ la. ⁶ Ti kokpienka Deevide ale jam weeni dii la kiri ale la me ayen nuru waai ate Naawen a kan nya wa tuima alege a nyɛ ate wa a chim wayɔrisima nyɔɔ la, kula nyɔɔwa sui abe le peenti ka nna yegayega. ⁷ Wa ale weeni dii Naawen gbanƙa po la ale nna ayen,

“Nuru baai ate Naawen a von ba wabaataɲa a te ba la, ba sue le peenti kama.

Wa a duisi ba wabaataɲa a basi kama.

⁸ Nuru waai ate Naawen a kan ta wa wabaataɲa la, a ta supeentik kama.”

⁹ Be ka baai ale a gebi ba yoanɲa la nyiini ale ta supeentiga? Yaa baai me ale kan a gebi la ta supeentik kama? Aaya. Ba meena ta supeentik kama. M poom liɲ weeni sak ni kama a ta nyini Naawen gbanƙa po a magsi chaab ale Abraham ale ta siaka dii ale Naawen la. Ka siaka de nyiɲ ale soa ate Naawen nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ. ¹⁰ Ka dimpo ate Naawen wi Abraham ayen wa yaa ka wayɔrisima nyɔɔ? Ka diipo ate wa gebi wa yoanni la yaa ka diipo ate wa an diem gebi la? Naawen jam nyɛ ate wa chim wayɔrisima nyɔɔ ale ge jigi ate wa gebi wa yoanni. ¹¹ Gebika de abe jam a sak kama ayen ka wa siaka ale Naawen nyiɲ ale soa ate wa wi wa ayen wayɔrisima nyɔɔ ale ge ate wa yaa gebi wa yoanni. Dila abe ale soa ate baai meena ale ta siaka ale Naawen alege an gebi ba yoanɲa, ate Naawen nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam la, a

baga a wi Abraham ayen ba ko. ¹² Baai me ale gebi ba yoan̄a la a wi Abraham ayen ba ko ase ba a nin ta siaka ale Naawen ase Abraham la, alege ate wa yaa gebi wa yoanni la.

¹³ Naawen jam puulim kama ayen Abraham ale wa n̄aan̄bisān̄a le jam soa ka tēn̄ka meena. Ku be jam daa Abraham ale jam va Moosis Sinsān̄a la nyīn̄a. Ku jam ka Abraham ale ta siaka ale Naawen ate wa nye ate wa chim waȳorisima nȳōn̄o la nyīn̄ ale soa ate wa jam puulim dila. ¹⁴ Ku be dan ka nuru baai ale a va Moosis Sinsān̄a la le ba soa tēn̄ka, nurubiik siaka ale Naawen ka kiri ya ate Naawen puulim ka a chim kinla nyīn̄. ¹⁵ Naawen ta supuurim kama ale baai ale kan a va wa sinsān̄a la. Wa be le te ba ka waalika. Sinsān̄a abe dan kan karo, nuruba ate an baga le z̄eri n̄a.

¹⁶ Ka boan ale soa ate Naawen le nye ate ti chim waȳorisima nyam ti siaka nyīn̄a? Dii nyīn̄ ale soa ate wa le nye dila la ale wa ale puulim ayen wa le niak ti wa niaka nyīn̄ la. Dii abe le pa a sān̄ la ale, pumpuulimān̄a de le sum chim ka wensie a te Abraham n̄aan̄bisān̄a meena baai ale ta siaka ase Abraham dek la. Baai ale va Sinsān̄a ale baai ale kan va n̄a la. Dii nyīn̄ la, Abraham ka tama meena ko ¹⁷ ase ba ale n̄marisi Naawen gbān̄ka po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen, “Ka mi ale nye ate fi chim nuru bōari ko.” Dila nyīn̄ la, Naawen jigi, wa ka tama ko. Abraham dek abe jam ta siaka kama ale Naawenni de waai ale a nak kpilima a yiri kum po a te ba vum la. Wa be ka waai ale a basi ate jaab buui ale kan boro la a boro.

18 Ase Naawen ale weeni Abraham ayen wa le basi ate wa biak biik a yaa ta njaanbisa yegayega la, Abraham jam ta siaka ale yiila Naawen jigi kama alege ku an poom jam magsi ayen wa ta siaka ale yiila dila po. Alege ku sum jam chim ka wensie ate Abraham chim nuru boari ko ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po dii ayen Naawen weeni Abraham ayen wa bisaƙa le piisi ase ka chinmarisaƙa la. 19 Dila powa, Abraham jam boro a moata ka bena kook, alege wa powa Saara an diem jam biaya. Abraham jam poli wa dek jigi kama a yaa weeni wa dek ayen, “Mi poom moata ka kum. M powa me a kan biagi”, alege Abraham siaka ale Naawen an diem jam baliƙya.

20 Wa jam ka chichama ale Naawen ya. Wa siaka jam te wa ka pagrim ate wa a te Naawen zula.

21 Wa jam seba chak kama ayen Naawen бага a nye wa ale puulim ayen wa nye dii la kama.

22 Wa siaka nyin ale soa ate Naawen nye ate wa chim wayorisima nyonon. 23 Ba ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen m nye ate Abraham chim wayorisima nyonon la, ba an nmarisi kama a te wa dek wa nyiini alege, 24-25 ka tama me nyin ate ba nmarisi dila. Naawen basi kama ate Yeezu kpi tama wabaatanja nyin. Wa be nak wa kama a yiti kum po ate ti yaa chim wayorisima nyam. Dila nyin la, ti be dan ta siaka ale Naawen waai ale nak wa yiri kum po la, Naawen le nye ate tama me chim ka wayorisima nyam.

5

1 Dila nyin la, ku ka ti siaka nyin ale soa ate Naawen бага nye ate ti chim wayorisima nyam.

Dila abe le soa ate tama va Yeezu Kirisita nyin ate tama ale Naawen a yaa ta noayen ale masim ale chaab. ² Ti siaka ale Yeezu Kirisita nyin me abe le soa ate ti baga a nya Naawen niaka nyeka ate wa ta ale ti la. Wa te ti ka yiila ale supeentik ayen da yen po Naawen ale tama le jam maa chaab a ta Naawen zulaŋa. ³ Daa ti ale maa chaab ale wa a ta wa zulaŋa la ale basi ate ti sue peenti, alege nuruba dan poom basi ate ti a nam, ti sue le peenti kama. Dii nyin la, tama seba ayen ninammu de a basi kama ate ti a ta chichiiba ninammu po. ⁴ Ti sudunmaŋa a basi kama ate ti a chim wensie nyam. Nyaku de abe a te ti ka yiila ŋaai ate m poom weeni la. Yiilaŋa de abe daa kinla nyinŋa. ⁵ Naawen pa wa Chiika nyo ka ti suniima po nalimnyiini. Chiika abe ale Naawen tiirim ate wa pa te tama. Wa be va ka Chiika de nyin a pa wa yaalika a sueri ti suniimaŋa. Dila ale soa ate yiila ŋaai ate ti ta la daa kinla nyinŋa.

⁶ Dila po, dila po, ti an jam ta pagrim a maari ti dega. Alege ka da dii dai ate Naawen lueri la ate Yeezu yaa zaani tama tuimbaata nyamma nanŋkula po a kpi te ti. ⁷ Nuru dan chim nuru maŋ, da dii dai nuru wa choa a baga a siak kama ayen wa zaani wa nanŋkula po a kpi te kula nyonowa. Alege ku pagra kama ate nuru nyɛ dila. ⁸ Alege tama baai me ale ka wabaata nyam la, Yeezu Kirisita zaani ka tama nanŋkula po a kpi te ti. Nyaku de abe a sak ka Naawen ale ta yaalika nalimnyiini ale ti dii la. ⁹ Wa kummu nyin abe ale soa ate Naawen baga a nyɛ ate ti a chim wayorisima nyam. Ase Naawen dan baga a nyɛ ate tama a chim wayorisima nyam Yeezu

kumu nyin, be ka boa le ku kasi ate wa kan vari ti waali kaai ate wa le te ti la po a basi Yeezu nyinᅇa? ¹⁰ Ti jam ka Naawen dachaasa, alege yogyogla de, wa va ka wa biika kummu nyin a nyε ate ti ᅇman chim wa doaba. Wa biika abe dan baga a nyε nyaku de, ka boa le ku kasi ate yogyogla de wa ale vua la wa an baga a te varibasika? ¹¹ Daa ku meena abe ale dila. Wa dii ale ᅇman gum du la ale, Naawen basi kama ate ti sue peenti nna yegayega ale wa ale va ti nyonowa Yeezu Kirisita nyin a nyε dii a te ti la. Yogyogla de be ka Yeezu Kirisita ale nyε ate tama chim Naawen doaba.

¹² Nuru yen ale jam bo tenzuk de dila po dila po. Wa yoi jam ale Adam. Biem va ka nuru yenka de jigi a jam tenzuk de meena. Biemu de abe ale soa ate kum jam nurubiik meena jigi. Dila be ale soa ate baai meena ale va wa ᅇaan la a kpi. Boan nyinᅇa, ti meena tom ka biem. ¹³ Biem lin jam boro kama ale ge ku ᅇaanᅇnyin ate Naawen yaa pa wa Sinsanᅇa a te ba. Wa sinsanᅇa ale kan diem jam boro diipo la, wa an jam a chiini wabaata. ¹⁴ Alege a ta nyini diipo ate Adam boro la, a ta jam paari diipo ate Naawen jam pa wa sinsanᅇa a te Moosis la, nuruba jam a kpi kama. Baai me ale jam poom kan zeri Naawen noai ase Adam ale nyε dii la, ba me jam a kpi kama.

Alege Naawen jam poli kama ayen Adam nyeka a sak ti wari a magsi chaab ale waai le ayen wa jam la. ¹⁵ Naawen tiirimu ale Adam ale zeri wa noai dii la a daa bunyi. Ase se la? Nuru yen ale zeri Naawen noai la nyin ale soa

ate nuru boari kpi. Alege Naawen niaka a gaam ka nna yegayega. Wa tiirim buui ate wa pa te nuru boari la, wa va ka nuru yenka Yeezu Kirisita niaka nyin a te wa tiirimu nuru boanni. ¹⁶ Adam ale jam tom biemu la, ka boan ale nye ya? Be ka boan jaab ale nye ase Naawen ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la? Be nya, Adam zeri Naawen noai kama ate Naawen a bo ba buusa. Naawen be ale va wa niaka nyin a te ti wa tiirimu la, wa yaa weeni ayen nurubiik yaa a chim wayorisima nyonɔ Yeezu nyin. ¹⁷ Nuru yenka ale zeri Naawen la nyin ale soa ate kum a jam. Alege nuru yenka Yeezu Kirisita ale nye dii a te nurubiik la a zuak gaam taam kama. Baai meena abe ale a tuesi wa niaka yegayega ka de ale wa ale nye ate nuruba a chim wayorisima nyam la, ka wa tiirim ale la ate wa pa te ba. Bala abe le va ka Yeezu Kirisita nyin a ta nyuvuri. Ba le chim ka nalima me.

¹⁸ Siuk kula po, nuru yenka ale zeri Naawen noai ate dila basi ate Naawen a bo ba buusa, siuk kula po degadega ate nuru yen waai ale siak a te Naawen noanni la a basi ate waai meena a бага a chim wayorisima nyam a nya varibasika ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ¹⁹ Nuru yen ale jam zeri Naawen noai vaka la, dila basi kama ate nuru boari chim tuimbaata nyam wala nyin. Nuru yen me ale jam va Naawen noai la dila basi kama ate Naawen nye ate nuru boari chim wayorisima nyam.

²⁰ Naawen te wa sinsanɔa Juuma kama ayen ba seba ayen ba ale kasim jam a nye wie nɔai la ba a zeri ka wa noai. Alege nurubiik biemu

ale ḡmasi chim a gum du la, Naawen niaka me a ḡmasi chim a gum du kama. ²¹ Dila nyiḡ la, biem ale va ka kum nyiḡ a soa nurubiik la, Naawen niaka me a va ka wayḡrisima nyiḡ a soa nurubiik dii nyiḡ la, ka wa niaka nyiḡ ale soa ate ti chim wayḡrisima nyam. Dila abe basi kama ate ti yaa va Yeezu Kirisita ti Nyonḡwa nyiḡ a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeḡlimka la.

6

¹ Ku be dan ka dila, ti le weeni ka boa? Ku magsi ayen ti kasim a tom tuimbaata taam wuu ate Naawen kasim ta wa niaka ale ti a gum du?

² Aawo. Dii nyiḡ la, biem jigi, ti kpi kama. Dila nyiḡ la, ku an magsi ayen ti ḡman a nyε ase biem jigi ti vua kama la. ³ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen ba ale te ti soka ayen tama ale Yeezu Kirisita chim bunyi la, ku a nyε ase tama ale wa maa chaab a kpi kama la. ⁴ Ba ale te ti soka la, ku a nyε ase ba gu tama ale wa a gum ka chaab la. Aleḡ Naawen ti kowa a nak Yeezu a yiri kum po kama ale pagrim. Tama me abe yiri kum po kama ayen tama me ta nyuvuri paali. Ti ḡman ka ti nyε kpakka.

⁵ Ti be dan siak ayen tama ale wa maa chaab kpi kama, ti baga a siak kama me ayen Naawen le nak ti kama a yiri kum po ase wa ale nak wa a yiri kum po dii la. ⁶ Tama be seba kama ayen ti nyε kpakka a maa chaab a kpi kama ale Yeezu wa jabarimu nyiḡ ayen pagrim buui ale soa ate ti nyε kpakka de a tom biem tuima la a yaa kaasi ate ti kan ḡman chim biem yomma. ⁷ Tama dek abe seba ayen nuru yomo dan kpi, wa nyonḡwa

an ηman бага a fe wa. Siuk kula po, tama nyε kpakka abe kpi kama. Biem an ηman бага a fe ti. ⁸ Tama ale Yeezu abe ale maa chaab kpi la, ti ta siaka kama ayen wa ale vua la, tama me vua kama. ⁹ Naawen ale nak Yeezu yiri kum po. Tama me abe seba kama ayen Yeezu abe kan ηman kpi. Kum be ηman ka pagrim wa zuwa. ¹⁰ Wa kpi ka bunyi dekki. Wa be kpi kama ayen biem kan ηman ta pagrim. Yogyogla de, wa vua kama ate Naawen soa wa. ¹¹ Siuk kula po, ni ta ku ni zuima po ayen biem jigi, ni kpi kama. Naawen jigi me, ni vua kama Yeezu Kirisita nyin.

¹² Ni kan basi ate biem soa ni, bu le nyε kama ate ni a nyε ni nyinŋa ale a yaali waba tii la. ¹³ Ni be kan pa ni nyinŋa juijuiya a te biem wa ate bu nyε ate nyinŋa kabta a tom tuimbaata. Alege, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a te Naawen ase nuru baai ale nyini kum po a nyini vum po dii la, a yaa pa ni dek a te Naawen ate wa pa ni a tom wayorisima tuima. ¹⁴ Boan nyinŋa, biem a kan ηman chim ni nyɔɔ a soa ni dii nyin la, ni an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ni ayen ni a nyε dii la nyinŋa, alege, ni boro ka Naawen ale va wa niaka nyin a nyε jaab buui a te ni la nyin.

¹⁵ Ku be dan ka wensie ayen ti an boro ka Moosis Sinsanŋa ale a weeni ti ayen ti nyε dii la, ku be nala kama ate ti kasim a tom tuimbaata ale ge a poli ayen ti boro ka Naawen niaka nyinŋa? Aaya. ¹⁶ Nama ze ayen fi dan pa fi dek a te nuru ayen fi a siak wa noai, fi a chim ka kula nyɔɔwa yomo? Nama be dan pa ni dek a te biem tuima ni a chim ka biem yom. Dila be a

basi ate ni a kpi kama. Alege ni dan pa ni dek a te Naawen a va wa noai, ni a chim ka wa yom ate dila basi ate ni chim wayorisima nyam. ¹⁷ Ni jam ka biem yom, alege yogyogla de, mi a nye Naawen jiam nalimnyiini boan nyinḡa, ni siak kama ale ni suniima meena a te wensie sinsak ḡaai ate ni nya la. ¹⁸ Naawen vari ni kama biem nisa po a basi ale ge ate ni yaa chim yom a tom wa maḡsa. ¹⁹ Ku pagra kama ate ni miḡ wienḡa de kiri a chak. Dila ale soa ate m pa yomowa ale wa nyonowa a magsi a sak ni la. Ni nya de, dila po dila po, ni jam pa ka ni dek meena ase yom la a te tuimbaata ale gaasa tuima. Siuk kula po degadega, ku a fe kama yogyogla de ayen ni pa ni dek meena ase yom la a te wayorisima tuima ate ni sum chim Naawen wensie nuruba.

²⁰ Ni ale jam ka biem yom la, wayorisima an jam soa ni. ²¹ Ku be ale jam ka dii ni jigi la, be ka boan jaab nyuenta ate ni jam nya? Ni jam nya ka chivie nyiini. Wienḡa de ḡaai abe ale basi ate ni yaa ta chivie la, wa ḡala abe le ḡa basi ate ni kpi ase ni nin diem a tom ḡa. ²² Alege yogyogla de, Naawen vari ni a ta nyini biem po a nyini kama. Ni ka wala yom yogla. Ni nyuentaḡa abe ale boa? Nyuentaḡa ale, ni yaa sum chim ka wa yom baai ale welema la. Ni be le nya ka nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. ²³ Boan nyinḡa, biem tutuna ale kum a te nuruba. Alege Naawen tiirimu ale nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka ate wa pa di a va Yeezu Kirisita ti Nyonowa nyinḡ a te nuruba la.

7

¹ M suaata, nama baai ale seba sinsanḡa la,

ni basi ate m bek ni wannu de ayen, nuru waai ale kpi la sinsan̄ṅa a diem soa wa kama? Aaya. Na an ṅman soa wa. ² Sinsan̄ṅa a weeni kama ayen nipok dan yali chora, ku a fe kama ayen wa ale wa chorowa a boro ale chaab. Alege wa chorowa dan kpi wa yaa ta siuk kama a yali chora wa choa. ³ Wa chorowa dan boro ale ge ate wa ṅman goa ale nid̄ṅa wa choa, nuruba le wi wa ayen wa ka kabon̄ nyeerik. Wa chorowa be dan kpi, sinsan̄ṅa ṅman ka pagrim wa jigiya. Wa dan yali chora wa choa, wa daa kabon̄ nyeeriga. ⁴ M suaata, ase nipowa chorowa ale kpi ate wa ta siuk a yali nid̄ṅa wa choa la, dila degadega me Sinsan̄ṅa jigi, ni yaa kpi kama ate ni yaa gum chaab ale ka Yeezu. Sinsan̄ṅa an ṅman soa ni. Yogyogla de, Yeezu Kirisita waai ate Naawen nak wa yiri kum po la, ale soa ti. Naawen nye dila kama ayen ti a tom tuimman̄sa a te wa. ⁵ Diipo ate ti jam boro a va ti de kpi siuku la, Sinsan̄ṅa kasim jam basi kama ate ti nyin̄san̄a kabta togatogaka ale a yaali dii la a jam bo ti nyin̄san̄a po ayen ti a tom tuim ṅaai le ṅa basi ate ti kpi la. ⁶ Alege yogyogla de, Moosis Sinsan̄ṅa ṅaai ale jam yik ti a tara nna kenken̄ la, an ṅman soa ti. Dii nyin̄ la, Sinsan̄ṅa jigi tama kpi kama. Na an ṅman soa ti. Dila nyin̄ la, yogyogla de, ti kan ṅman a va Sinsan̄ṅa su kpakka ale a weeni ti dii la a tom a te Naawen ya, alege ti a va ka Naawen Chiika su paaluku ale a weeni dii la a tom a te Naawen.

⁷ Ku be dan ka dila ti be le weeni ka boa? Ti baga a weeni ayen Moosis Sinsan̄ṅa an nala? Aaya. Alege Moosis Sinsan̄ṅa a daam dan kan

jam ya, m daam ate an baga a miŋ ayen m jam a tom ka wabaata. Basi ate m pa m dek a magsi ayen, Sinsaŋŋa a daam dan kan sak mu ayen m kan a yaali m vaanchoa jaabɔa, m te an baga a miŋ dila. ⁸ Biem a yaa be va ka sinsak ŋaai nyiŋ ate m weeni la a nya siuk a basi ate ŋan yaalik popola meena toɔatoɔa a yaa jam mi jigi. Boan nyiŋŋa, sinsaŋŋa a daam dan kan karo biem a nyɛ ase ka jakpiuk la. ⁹ Diipo ate mi jam ze sinsaŋŋa wensienŋa chak la, dila powa m vua kama. Alege sinsaŋŋa ale jam jam la ate biem yaa yiri vua, ¹⁰ ate mi yaa kpi. Sinsaŋŋa degadega ŋaai ale ayen ŋa le te mu vum la ŋala degadega abe ale ta kum a jam mi jigi. ¹¹ Boan nyiŋŋa, biem va ka sinsak ŋala nyiŋ a nya siuk a paasi mi a yaa ko.

¹² Dila nyiŋ la, Sinsaŋŋa meena welema kama. Ŋa dinyi dinyi a welema kama ale chim wayɔrisima ale ŋman chim wamaŋ me a te nuruba. ¹³ Nyaku de abe a sak kama ayen wa dii ale chim wamaŋ la ta ka kum a jam mi jigi ya? Aaya. Ku ka biem nyiini ale nyɛ dila. Bu pa ka jaab maŋka a nyɛ ate kum jam mi jigi ayen ku sak ayen biem a sum ka biem. Siuk kula po, biem abe va ka sinsaŋŋa po gela ayen ŋa sak ayen biem a sum ka biem nalimnyiini.

¹⁴ Ti seba ayen Sinsaŋŋa va kama ale Naawen Chiika ale a yaali dii la, alege mi kasim va ka m dek nyiŋka ale a yaali dii la. Mi ka biem yomo. ¹⁵ Mi ze mi dek ale a tom dii la. Boan nyiŋŋa, mi an baga a nyɛ wa dii ate mi a yaali ayen m nyɛ la, alege m goanti a nyɛ ka wa dii ate mi kisa a

kan yaali di nyeka la. ¹⁶ Dila nyin la, yogyogla de, m be dan a nye dii ate m kan yaali ayen m nye la, m siak kama ayen Sinsan̄a ka wamānsa. ¹⁷ Dila nyin la, ku a sak ase daa mi ale nye wa dila la, alege ka biem buui ale bo m po la ale a nye dila. ¹⁸ Boan nyin̄a, mi seba kama ayen wamān ka mi nyin̄ka po. Boan nyin̄a, m kasim a yaali kama ayen mi a tom wamānsa alege mi an бага a nye. ¹⁹ Mi kan nye wamān kaai ate mi a yaali ayen m nye la, m goanti a nye ka wabiok kuui ate mi kan yaali ayen m nye la. ²⁰ M be dan a tom dii ate m kan yaali ayen m tom la, ku a sak ase daa mi ale a tom dila la, alege ka biem buui ale bo m nyin̄ka po la ale a tom dila.

²¹ Dila nyin la, ku a nye ase nyeka de a yaa ale a tom tuima mi nyin̄ka po la. Mi dan a yaali ayen m nye wamān, wabiok nyiini ate mi a nye. ²² Mi popola po, ku a te mu ka popeantik ayen mi a tom sinsan̄a ale a weeni dii la. ²³ Alege m nya ale ka nye ka choa ale boro a tom m nyin̄ka po. Nyeka de ka biem nye kaai ale a nye kpalin̄ ale nye kaai ate mi popolāa a yaali la, a yaa basi ate m chim̄ na yomo. ²⁴ Oo, ka boan jaab chivie ale a de mu nna! Ka wana ale wa vari mu a ta nyini nyin̄ka de ale basi ate mi a kpi la po? ²⁵ M va Yeezu Kirisita ti Nyon̄owa nyin̄ a nye Naawen jiam.

Ku abe ale ka dii la ale la. Mi dek jigi, m popola po, mi a tom sinsan̄a ale a weeni dii la kama, alege mi nyin̄ka a tom ka biem sinsan̄a ale a weeni dii la.

8

¹ Yogyogla de, baai ale Yeezu Kirisita ale ka bunyi la, Naawen a kan te ba waalika, ² boan nyinṅa, biem ale kum nyeka a daam yik ti a lik kama. Alege yogyogla de, Naawen Chiika nyeka vari ti basi kama. Naawen Chiika de va ka Yeezu Kirisita nyin a te mu vum. ³ Naawen nyɛ dii ate Sinsanṅa an jam бага a nyɛ la kama. Nṅa an jam бага a nyɛ dila dii nyin la, tama dek nyinṅa ale a yaali dii la a basi kama ate ka wobsa. Naawen tom ka wa dek biika ate wa siṅ jam tenzuk de a neensi nurubiik a yaa nyɛ ate biem ṅman ka pagrimɔa. ⁴ Naawen nyɛ dila kama ayen tama baai ale a va Naawen Chiika ale a yaali dii la, a kan a va tama nurubiik nyeka ale a yaali dii la, alege ka ti a va wayɔrisima wienṅa ate Sinsanṅa a weeni ayen ti nyɛ la. ⁵ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la, a pa ba popola meena a te ka popola ṅala chaab. Baai me ale a va Naawen Chiika nyeka la, pa ba popola meena a te ka Naawen Chiika wie. ⁶ Waai abe dan basi ate nurubiik nyeka yaalika a soa wa popola meena, dila ku ta wa a chenṅ ka kum po. Waai me abe dan basi ate Naawen Chiika a soa wa popolanṅa meena, dila a ta ka vum ale masim a jam wa jigi. ⁷ Boan nyinṅa, waai abe dan basi ate wa dek nurubiik nyeka yaalika a soa wa, wala choa ka Naawen dachiak. Wa kan va sinsanṅa ale a weeni dii la. Wa be an poom бага me le va ṅa ale a weeni wa dii la. ⁸ Baai ale a va ba dek nurubiik nyeka yaalika ale a weeni ba dii la, an бага a nyɛ ate Naawen sui a peenti.

⁹ Alege nama kan va daa nurubiik nyeka

yaalika ale a weeni dii la. Nama va ka Naawen Chiika ale a weeni ni dii la, ase ku dan sum ka wensie ayen wa bo ni suniima po. Waai ale kan ta Kirisitawa Chiika la, Kirisitawa an soa wa. ¹⁰ Alege Kirisitawa a dan bo fi sunum po, nyinƙa kpi kama biem nyin, alege fi chiika vua kama wayorisima nyin. ¹¹ Ase Naawen waai ale nak Yeezu a yiri kum po la, Naawen Chiika a dan bo ni suniima po, Naawen me le va ka wa Chiika waai ale bo ti suniima po la nyin a te ni tenzuk de nyinƙa vum.

¹² Dila nyin la, m suaata, nyaku de a sak kama ayen ku ka fifiok, alege ku daa ayen ti va ti dek nurubiik nyeka ale a yaali dii la. ¹³ Dii nyin la, ni dan a va dila, ni le kpi kama. Alege ni dan pa Naawen Chiika pagrimu a ko ni dek nurubiik nyeka yaalika, ni le vuuk kama. ¹⁴ Baai ate Naawen Chiika de ba nin a sak ba la, ka Naawen bisa. ¹⁵ Boan nyinƙa, Naawen Chiika waai ate ni jam tuesi la, jam daa waai ale a basi ate ni nman a chim yom ate yogsum a yik ni la, alege wa jam ka waai ale a nye ate ni a chim Naawen bisa ate Naawen Chiika pagrim nyin ate ti baga a kaari a wi Naawen, ayen ti ko. ¹⁶ Diipo meena, ate ti a wi Naawen ayen ti ko la, ku ka Naawen Chiika ale a weeni ti ti suniima po ayen ti ka wa bisa. ¹⁷ Ti be dan ka wa bisa, da yey po, ti be le jam soa nanta baai meena ate wa puulim ayen wa le pa te ti la kama. Tama ale Yeezu Kirisita abe le jam maa ka chaab a soa nanta baai ate wa puulim ayen wa le pa te wa la. Yogyogla de, tama abe dan maara a nam Yeezu Kirisita ninammu, da yey po, tama ale wa le maa chaab a nya wa zulaƙa.

18 Mi a poli ayen nam kaai ate tama a nam yogyogla de la, ti an baga pa ka a magsi chaab ale Naawen zula ŋaai le ŋa nyini peelim da yeŋ ate ti nya ŋa la. 19 Nanta meena ate Naawen nye la, a kasim pii ka nyiŋ a limsi ayen Naawen pa wa bisaŋa a ta nyini peelim a sak ba. 20 Dii nyiŋ la, Naawen jam basi kama ayen ŋanta meena ate wa nye la boka kan ta kiriya. Be daa ŋantaŋa dek potim nyeka a yaase ba dek yaalika ate ku nye dila, alege ka Naawen yaalika ate wa basi ayen ba chim dila. Alege yiilaŋa de a jam diem jam boro kama 21 ayen, ŋantaŋa dek da yeŋ po le soa ka ba dek nna fasiyaa ate ŋanta baai ale a basi ate ŋanta a poak la a kan ŋman soa ba. Ba le soa ka ba dek a yaa nya zula ŋaai ate Naawen le pa te wa bisaŋa la. Soa m dekka de ate Naawen bisaŋa le nya. 22 Boan nyiŋŋa, ti seba kama ayen a zaani dila po dila po a ta jam paari jinla, ŋanta meena ate Naawen nye la a ŋusi kama ase nipok a nyiem ale boro a biak a ŋusi dii la. 23 Daa bala nyiini ale a ŋusi dila, tama dek baai ale ta Naawen Chiika kaai ale ka Naawen tiirintaŋa bunyi a liŋ jam tama jigi ayen ku sak ayen tiirin ti chaab a bo ŋaŋ a cheena la, tama me a ŋusi kama ti puusa po ase ti ale a limsi ayen Naawen pa ti a chim wa bisa a yaa vari ti ti wanyi wanyi nyiŋka a basi ate ti soa ti dek nna fasiyaa la. 24 Boan nyiŋŋa, ti ale jam nya varibasika la ate ti yaa ta yiilaŋa de. Alege ni basi ate m weeni ayen ti be dan a yiili ale jaab buui ate ti ta ti nisima po la, yiila ŋala chaab abe sum daa yiila. Dii nyiŋ la, ka wana ale a yiili ayen wa le nya jaab ate wa dan ga nya jaamu wa nisima po abe wa ŋman a

yiili? ²⁵ Alege tama a dan ta yiila ayen ti le nya jaab buui ate ti ka la, ti a limsi kama ale chichiiba ayen ti le nya.

²⁶ Naawen Chiika me a maari ti kama ale ti wobsumu meena. Boan nyinṅa, ti ze ti le ti puusi Naawen ka dii ate ku magsi la. Naawen Chiika dek ale tagri tama zuk a ṅusi a biisi a saalim dii ale Naawen la, nuru karo a baga a lak noai a weeni. ²⁷ Naawen waai abe ale seba nurubiik sunum po ale ka dii la, ale seba Naawen Chiika popola ale ka dii la. Dii nyinṅ la, Naawen Chiika ale tagri Naawen nuruma zuk a saalim wa a magsi chaab ale wa dek, Naawen ale a yaali dii la a te wa nuruma.

²⁸ Tama be seba kama ayen baai ale ta yaalika ale Naawen ate wa wi ba a magsi chaab ale wa dek popolaṅa ale ka dii la, wie meena ale a nyɛ ba jigi la wa a basi kama ate ṅa a ta wamaṅsa a jam. ²⁹ Dii nyinṅ la, Naawen poom liṅ jam seba ba kama a ta nyini ku piilimka po baai ale baai ate wa lueri ayen ba ta nyɛ kaai choa ate wa biika ta la. Wa nyɛ dila la kama ayen biika ta suaata nna yegayega a yaa chim ba so kpagi. ³⁰ Baai meena ate wa lueri la, wa wi ba kama me. Baai meena me ate wa wi la wa nyɛ kama ate ba chim wayɔrisima nyam. Baai me ate wa nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam la, ka zula ate wa te ba.

³¹ Ti be le weeni ka boan wari a magsi chaab ale nyaku de? Naawen abe dan za tama ṅaan, ka wana le baga a nyɛ ti wariya? ³² Naawen abe ale kan zeri wa dek biika nyinṅ alege wa lak ka poi a pa wa a te tama meena la, ku a fe kama me ayen ti be seba chak ayen wa be dan baga a

nyɛ wanni de, wa kan mini ti jaab buui meena ate wa ta la. ³³ Nuru boro le toarinjuru baai ate Naawen lueri la ayen ba kaasi wariya? Aaya. Ka Naawen ale weeni ayen ba ka wayɔrisima nyam. ³⁴ Nuru be boro a бага a ta biisigaamka ale ba? Aaya. Yeezu Kirisita waai ale kpi a yiri kum po a yaa kala zula jigini Naawen tɛn la, tagri ka tama zuk a saalim wa a te ti. ³⁵ Ka boa ale бага a nyɛ ate Yeezu Kirisita yaalika a basi tama? Ka daani ka yaa ninammɔa, ya nuruba a nin basi ate ti nya ninam ti siaka nyinɲa yaa kummɔa yaa janɲa yaa nyigsika yaase kummɔa? ³⁶ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanɲa po ayen, “Fi nyinj ate tama kasim bo kum nisima po daa meena yok ale kantueɲ.

Ba ta tama a nyɛ ase ka piisa ate ba ayen ba ko nja la.”

³⁷ Alege nyaɲa de meena ale a nyɛ ti jigi la, Yeezu Kirisita waai ale ta yaalika ale ti la, maari ti kama ate ti nak kpalinɲa a de nna chaalima. ³⁸ Dii nyin la, mi seba chak kama ayen kum yaase vum yaase sabiiloba yaase tɛnzuk de nalima yaase jinla wie yaase chum wie ³⁹ yaase jaab wenɲmazuk a yaase kpilunj tɛn yaase jaab ka Naawen ale nyɛ nanta baai meena la po a бага a nyɛ ate yaali kaai ate Naawen va ti Nyonɔwa Yeezu Kirisita nyinj a tara ale tama la a basi ti.

9

¹ Yeezu Kirisita ale soa mu. Dila nyin la m kan velimu. M popolaɲa njaai ate Naawen Chiika soa la me a weeni mu kama ayen m le a biisi dii la ka wensie ase, ² m nin weeni ayen m sui kaasi ka

nna yegayega ate ku a nye nna ase nyinɔdomma ate m tara ate ŋa kan basi mu la. ³ Dii nyinɔ ale soa ate m sunni kaasi la ale m dek nuruma baai ale ka m dek mabisa la nyinɔ. Bala nyinɔ ate mi a poli ayen ase Naawen daam ate ka te ka mi a poori mi ale Yeezu Kirisita a zaani toɔatɔga. ⁴ Ba ka Izirali dem baai ate Naawen yeri te wa dek la. Poli nya Naawen ale nye dii a te Izirali demma la. Wa te ba ka siuk ayen ba chim wa bisa, wa pa wa dek a sak ba, wa ale ba a maa chaab puulim nye ka noayen, wa pa wa Sinsanɔa te ba, wa sak ba wensie siuku ate ba le va a puusi wa la, ba nya Naawen ale puulim ayen wa nye dii a te ba la kama. ⁵ Bala ale soa ti kokpienɔsaɔa. Nurubiik biam jigi ka bala ale biak Yeezu Kirisita. Naawen waai ale soa ŋanta meena la a kasim a nya pimpauk taam wuu. Ku be nye dila.

⁶ M be kan weeni kama ayen Naawen ale pe ayen wa le nye dii la wa an nyeya. Wa nye kama. Dii nyinɔ la, ba meena ka Izirali dem alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. ⁷ Ba meena ka Abraham ŋaanɔbisa alege daa ba meena ale chim Naawen bisa. Boan nyinɔa, Naawen weeni Abraham kama ayen, “Ka Aizik ŋaanɔbisaɔa le ba chim fi bisa.” ⁸ Nyaku de abe a sak kama ayen daa nidoa ale nipok ale biak be sii la ale basi ate ku a sak waai ale waai ale ka Naawen bisa la. Alege ka be sii ate Naawen puulim ale Abraham ate ba biak ba la ale sum chim wensie bisa. ⁹ Boan nyinɔa, Naawen ale puulim ale Abraham weeni dii la ale nna ayen, “Ben dii ale cheena nna po de, m le pilim ŋman jam ate Saara yaa biak nidoabili.”

10 Be daa ku meena ale nna. Dii nyiŋ la, Aribeka nidoabilisaŋa bayewa a jam ka ti kokpienka Aizik bisa. 11-12 Alege diipo ate Aribeka an diem jam biak yibisaŋa de la, ale diipo ate bisaŋa an diem jam tom wamaŋ a yaase wabiok la, Naawen jam weeni kama ayen, “Bikpagini le tom a te baanƙa.” Nyaku de a sak kama ayen Naawen kasim a a nyɛ ka dii ate wa poom poli dila po dila po ayen wa le nyɛ la a cheŋ. Ku jam daa wari ate bisaŋa nyɛ, ku jam ka Naawen ale jam a yaali dii la ate wa lueri nyɛ 13 ase wa ale weeni wa gbanƙa po dii ayen, “Mi ta yaalika ale Jakob kama alege kisi Iiso.”

14 Ti be le weeni ayen ka boa? Ti бага a weeni ayen Naawen a kan nyɛ wamaŋsa? Aawo. 15 Dii nyiŋ la wa weeni Moosis ayen, “Mi le ta jiiirim ale ka waai ate mi a yaali ayen m ta jiiirim ale wa la. Mi ale tom wamaŋsa a te baai ate mi a yaali ayen m tom a te ba la.” 16 Nyaku de abe a sak kama ayen Naawen dan lueri nuru, ku daa nuruwa dek yaalika yaase wa nyeka alege ku meena a magsi chaab ale ka Naawen ale ta jiiirim dii la.

17 Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen Naawen weeni Ejipiti Naawa ayen, “Mi ale basi ate fi chim naab ayen m potim nyɛ wie fi jigi ate ku a sak m pagrimu ale soa dii la abe m nyɛ ate waai meena tenzok de wom m yonni.” 18 Dila nyiŋ la, m бага a weeni kama ayen Naawen dan a yaali ayen wa ta jiiirim ale nuru waai, wa a ta kama, wa be dan a yaali ayen wa nyɛ ate nuru ta tukpari a kan maari a wom sinsaga wa a nyɛ kama ate nuru a chim dila.

19 Ni le bek mu ayen, “Ku be dan ka dila, Naawen be nyε ka se baga a nya kaasunj nuru jigiya? Be ka wana me ale baga a zeri Naawen ale a yaali ayen dii nyε la?” 20 Mi me abe le bek ni ayen, ka boan siuk ate fi nurubiik me a tara ate fi le baga bek Naawen dila? Samonij ka siuk a bek ka meero ayen, “Ka boa ate fi me mu nna?” 21 Nama dek abe seba chak kama ayen samonij meero a baga kama pa yakka a me wa ale a yaali jaab buui la. Wa baga kama a pa yak yen kala a me samonsa siye a pa kanyi a tom tigi kpeema tuima, ale pa kanyiwa a tom daa meena tuima.

22 Naawen abe ale ka dii la ale la. Wa jam a yaali kama ayen wa sak nuruba wa supuurimu ale wa pagrimu ale ka dii la. Alege wa yik ka wa dek ale chichiiba nalimnyiini ale baai ate wa sunni a puuri a magsi wa te kaasi ba. 23 Wa ta chichiiba ale ba kama ayen ku sak zula njaai ale zuak nna yegayega dii ate wa le pa te baai ate wa le ta jirim ale ba la. Wa gomsɪ ba kama dila po dila po a magsi ayen ba nya zula njala.

24 Nuru baai ate mi a weeni ayen wa gomsɪ ba a magsi la ale nama ale mi baai ate wa wi la. Wa an wi ti a ta nyini ka Juuma nyiini po alege wa wi ka baai me ale kan daa Juuba la. 25 Dii nyin la wa weeni ta nyini Ayoze ya gbanƙa po ayen, “Nuru baai ale jam kan daa mi nuruba la,
mi le wi ba ayen, ‘m nuruba.’

Ten kaai ate mi jam ka yaalika ale ka la,
mi ale ayen, ‘mi a yaali ka.’

26 Juijui dek ate nuruba weeni ba ayen, ‘Ba daa mi nuruba la’,

dula jigini dek ate nuruba le wi ba ayen ba ka Naawen waai ale vua la bisa.”

²⁷ Azaya me weeni ka dila degadega a magsi chaab ale Izirali ayen, “Izirali demma a dan poom piisi ase beli kpeeni noai tambusun la, ka ba magla le ba nya varibasika ²⁸ boan nyinṅa, Nyɔɔwa Naawen le bo tenzuk de meena ka buusa pagrisa nna nwulinwuli.” ²⁹ Ku a nye ase ka Azaya ale poom lin weeni dii me la ayen, “Ase Nyɔɔwa Naawen kpeeni a dan kan basi ṅaṅbisa a te ti, wa daam ate kaasi te kama a basi ase wa ale nye Sodom ale Gomora tenṣaṅa dii la.”

³⁰ Ti be le weeni ayen ka boa? Ti baga a weeni kama ayen baai ale kan daa Juuba la, an jam pii nyin ba dek ayen ba chim wayɔrisima nyam, alege ka ba siaka nyin ate ba chim wayɔrisima nyam. ³¹ Alege Izirali demma pii nyin kama ayen ba nye sinsaṅa ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima nyam, alege ba an baga a va sinsaṅa ale a weeni dii la ate ba chim wayɔrisima nyamma. ³² Be ka boan nyin ale soa ate ba an baga a va ṅa? Dii nyin la, ba jam pii ka nyin ba dek a nye alege ka siaka. Ba goanti jam va ka tuimmaṅsa tomka nyiini nyin alege daa siaka. Ba a garin ka tintain dii ate Naawen pa dueni siuku nin la. ³³ Tain dii ate Naawen gbanṅa a biisi di wari ayen,

“Ni wom de, mi pa ka tintain a dueni Zayon tenṅa demma po ayen nuruba nak ba naṅsa a lo.

Alege waai a dan ta siaka ale nuru waai ate ba a wi ayen Tanni la, m kan maa basi ate ku

nyɔnɔwa nya chivie dii po dii po.”

10

¹ M suaata, mi deƙ ale a yaali dii nalimnyiini ate ku chim m puusa a ta nyini m sunum po meena ate mi a puusi Naawen la ale, Izirali demma ate nya varibasika. ² M baga a weeni a chak kama ayen, ba kasim a yaali Naawen vaka kama ale ninmuna alege ba an diem miɲ ku kiri a chak ba le ba nyɛ dii a va wa la. ³ Ba an diem miɲ siuk kuui ale a nyɛ ate nuruba a chim wayɔrisima nyam m jigi la. Dila nyiɲ la, ba yaa pii nyiɲ ba deƙ ayen ba nyɛ ate ba chim wayɔrisima nyam. Dila abe basi kama ate ba yaa zeri Naawen siuk kuui le ku basi ate ba chim wayɔrisima nyam la. ⁴ Alege yɔgyɔgla de, Yeezu Kirisita nyɛ kama ate Moosis Sinsanɲa kpeglim ayen waai ale ta siaka ale Yeezu Kirisita la, a chim ka wayɔrisima nyɔnɔ.

⁵ Moosis ale ɲmarisi dii a magsi chaab ale waai ale a va Sinsanɲa ayen wa chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, “Nuru dan a va Naawen Sinsanɲa ale a weeni dii la, Sinsanɲa a basi kama ate wa a nya vum.” ⁶ Naawen gbanƙa ale a weeni dii ayen nuru siaka ale Naawen ale a basi ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ la ale nna ayen, “Kan bek fi deƙ ayen ka wana le wa jueli wennyamazuk ta Yeezu Kirisita siɲ? ⁷ Yaase kan bek fi deƙ ayen ka wana le wa siɲ kpiluɲ ta Yeezu Kirisita a jueli jamu?” ⁸ Ku ale a weeni dii la ale nna ayen, “Naawen tuntomika kaai ate tama weeni sak ni la a moata ni ka nna farafara, a bo ni noa po ale ni suniima po.” Ka siaka de sinsanɲa ate tama

mooli a sak ayen, ⁹ fi dan lak fi noai a weeni ayen, “Yeezu ka Nyɔnɔ”, a ta siaka fi sunum po ayen Naawen nak wa a yiri kum po fi le nya varibasika kama. ¹⁰ Dii nyin la, ku ka nuru a nin ta siaka wa sunum po ate Naawen a nyɛ ate wa a chim wayɔrisima nyɔnɔ. Nuru abe nin lak wa noai a weeni wa kaasun ate wa nya varibasika. ¹¹ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po me ayen, “Waai ale ta siaka ale Yeezu la, wa kan basi ate nuru wala nya chivie.” ¹² Ka waai meena, fi ka Juu yoo fi daa Juu yoo, Nyɔnɔwa Yeezu ka waai meena Nyɔnɔ. Waai abe ale a wi wa ayen wa vari wa basi la, wa a nyɛ kama ale pa wa niaka a gum du nalimnyiini. ¹³ Boan nyinɓa, ba nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Waai ale a wi Nyɔnɔwa ayen wa vari wa basi la, le nya varibasika kama.”

¹⁴ Nuruba abe le nyɛ ka se a baga wi wa ayen wa vari ba basi ase ba nin kan ta siaka ale wa? Ba be le nyɛ ka se ta siaka ale waai ate ba an wom wa wie la? Ba be le nyɛ ka se me wom ase nuru a nin kan karo ayen wa mooli a sak ba? ¹⁵ Nuruba be le nyɛ ka se a baga mooli sak nuruba ase ba nin kan tom ba ayen ba mooli sagi? Ase Azaya ale nmarisi dii Naawen gbanƙa po ayen, “Ku nala ka nna yegayega ale baai ale ta wamaɓɓa cheena ayen ba weeni sak ti la.” ¹⁶ Alege daa waai meena ale siak a te Naawen wamaɓɓa. Ase Azaya ale nman weeni dii ayen, “M Nyɔnɔ, Juuma an piisi siak a te fi wienɓa ate fi pa nyo ti nisima po ayen ti sak ba la.” ¹⁷ Dila nyin la, ka nuruba a nin ta Naawen wamaɓɓa a jam mooli sak nuruba ale nuruba wom ɓa a yaa ta siaka ale Yeezu Kirisita.

18 Ni basi ate m bek ni wari ayen, ku sum ka wensie ayen Juuma an wom Naawen ale weeni dii la? Aaya. Ba wom wa ale weeni dii la kama, boan nyiŋŋa, ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

“Tuimtomdoma tuntomika tagli ka jigi meena. Tenƙa meena a wom ba luelutaŋa kama.”

19 Ni be basi ate m ŋman bek ni ayen Juuma an miŋ wienƙa de chagiya? Ni wom Moosis ale weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“M le nyɛ ate ni a de nyuri ale nuru baai ate m lueri ba a ta nyini tenƙa toƙatoƙa la.

Mi le basi ate ni sue a puuri ale nuru baai ate nama a wi ba ayen betta la.”

20 Ni wom Azaya ale jam ta zupagruk me a weeni ti Naawen ale weeni dii la ayen,

“Nuru baai ale kan jam a gisi mi Naawen la, ba nya mu kama,

ba an begi mi bega, mi pa m dek a sak ba kama.”

21 Alege mi wom Naawen ale weeni dii a magsi chaab ale Izirali demma la ayen,

“M teeri ka m nisima a ta nyini saliuk a jam paari junƙai a wi ba ayen ba jam m jigi.

Alege ba zeri, dii nyiŋ la ba tuenƙa a kpari kama.”

11

1 M be yaa m bek ni kama ayen, Naawen abe zeri wa dek nuruma kama? Aawo, mi dek ka Izirali deno. M ka ti kokpienƙa Abraham ŋaanjbiik. M be ka Benjamin me doƙdemma po wanyi. 2 Naawen an zeri wa dek nuruma baai ate wa poom seba ba a ta nyini ku piilimka po la. Nama ze ba ale ŋmarisi dii Naawen gbanƙa po

a magsi chaab ale Naawen biisiteerowa Elaja la? Ba ηmarisi ayen wa jam a fobli kama ale Naawen a weeni ayen, ³ “M Nyɔnɔ, Izirali demma ko fi biisiteeroma kama ale ge yik juijui meena ate tama a kaab a te fu la a kaasi. Ka mi nyiini ale tali ate ba a yaali ayen ba ko mu.” ⁴ Wa ale jam a fobli dila ale Naawen la, wa jam tulisi wa kama ayen, “Mi tali ka nuruba tusa ηayopoi a ta m dek. Nuruma de kan kaab venta bogluku ate ba a wi ayen Baal la.” ⁵ Jinla dannu ku be ka dila degadega. Nuruba maga be tali kama. Naawen be va ka wa niaka nyin a lueri ba. ⁶ Ku be dan ka wa niaka nyin ate wa lueri ba, ku be da ba tuimmanja nyin ku be sak kama ayen wa niaka ηman daa wensie niaka.

⁷ Ku be ka se yogyɔgla nna? Jaab buui ate Izirali demma jam a gisi la, ba an nyaya. Ka nuru baai ate Naawen jam lueri ate ba an soa dii la, ale nya jaab wala. Naawen nyɛ kama ate mbala chim tukpara nyam ate ba an baga a wom wa ale a weeni ba dii la. ⁸ Ase ba ale ηmarisi Naawen gbanƙa po dii la, ka wensie ayen, “Naawen nyɛ kama ate ba an baga a poli a ta minchakka wie po. A ta nyini dila powa a jam paari jinla, Naawen basi kama ate ba an baga a nya wa ale a nyɛ dii la, ba be an baga a wom dii ate wa a weeni la.” ⁹ Ba ηmarisi me ayen ti kokpienka Deevide me weeni Naawen ayen,

“Basi ate ba ηandiinta tinna a tagri chim baruk
a yaase ηmiak a yik ba,
abe fi basi me ate ηa chim ηanta ate ba garin
a lo,
abe fi basi me ate ηa chim waalika a te ba.

10 Abe fi basi ate ba ninan̄a yi ate ba kan baga a nya,

abe fi basi ate ba kasim a nam taam wuu.”

11 Ni be basi ate m n̄man bek ni ayen, ba be ale a gariŋ la, ba lo paari ka t̄eŋ bugibugi ate ba an n̄man baga a yiri n̄maiya? Aawo. Ba gariŋka a goanti basi kama ate varibasika jam baai ale kan daa Izirali dem la jigi ayen ku nyɛ ate Izirali demma a de nyuri ale ba. 12 Izirali demma gariŋka abe basi kama ate niaka nalimnyiini a jam baai meena ale kan daa Izirali dem la jigi. Ku be dan ka dila, niaka a yaa be le soa ka se ase Izirali demma a nin va nalimnyiini Naawen popolan̄a ale ka dii la?

13 Yogyɔgla de mi a biisi ale ka nama baai ale kan daa Izirali dem la. Mi nyini ka peelim ta kanjanta ale Naawen ale lueri mu ayen m chim wa tuimtomdɔ a sak ni la, 14 ate m dek nuruma, chum da dii dai le de nyuri ale ni ate Naawen yaa baga vari ba gela ba tuimbaatan̄a po a basi. 15 Dii nyin̄ la, Naawen ale jam pa ba zaani nakpiak la, wa ale baai ale kan daa Izirali dem la a yaa niak ka chaab. Nama dek a yaa be poli nya ase wa nin tuesi Izirali demma, ku le nyɛ ka se? Ku le nyɛ ase ka kpilima ale yiri kum po a jo vum po la.

16 Ni basi ate m weeni sak ni ayen waai dan pa jaab meena pu fiifik ga a te Naawen, jaab wala meena abe welema kama. Tiib me t̄eŋ nan̄san̄a a dan welema, tiimu meena welema kama.

17 Ti buui ate ba a wi ayen olivi la, Naawen we bu n̄mazuku nan̄san̄a si gela a lonsi ka kama. Olivi yiok nan̄san̄a ate wa le pa man̄ du. Nama

baai ale kan daa Izirali dem la abe a nyɛ ase ka olivi yioku la a yaa maari a de masim buui ale nyini Izirali demma jigi la ase olivi yioku ale a de olivi mbula masimu la. ¹⁸ Dila nyiŋ la ni kan a nak kuusa ase nama gaam Izirali demma kama la. Ku a fe kama ate ni teeri ayen daa tiimu naŋsaŋa ale ji tiimu kinni a ta za alege ka bu kinni ale ji bu naŋsaŋa a za.

¹⁹ Alege ni baga a weeni kama ayen, “Naawen we naŋsaŋa kama ale ge siuk ayen wa tom mi dula.” ²⁰ Ni be dan weeni dila, ku sum ka wensie. Izirali demma ni jam kan ta siaka la ale soa ate wa nyɛ dila. Nama ale ta siaka la ale soa ate mi nya jigi naŋka nyiŋ ate ni an we olivi maŋka nyiŋ a loya. Dila nyiŋ la, ni kan basi ate nyaku de a basi ate ni deri ta kanjanta popola. Ni basi ate ni kpaziim a nak. ²¹ Boan nyiŋŋa, Naawen daam abe dan kan zeri ayen wa kan we Izirali demma baai ale ka ŋmazuk naŋ sii a poom liŋ boro la, nama a poli ayen wa le basi nama me weka? ²² Nyaku de abe a sak ti kama ayen ti a nya Naawen ale ta zula ale ninpagra dii la. Wa ta ninpagra ale ka baai ale lo la alege ta zula ale nama ase ni nyeka a nin kasim va a magsi chaab ale wa zulaŋa ate wa ta ale ni la. Alege ni dan kan a nyɛ dila, Naawen le che nama me a basi kama. ²³ Mbala me abe dan kan piilim ta siaka ale Naawen ya, wa le ŋman pilim pa ba a tom maŋ tiimu kama boan nyiŋŋa, Naawen ta pagrim a nyɛ dila kama.

²⁴ Nama be a nyɛ ase ka naŋ kaai ate Naawen che olivi yiok nyiŋ a yaa pa ka tomu maŋ olivi tiimu buui ate ba potim bori la nyiŋ. Naŋka be

an nyini daa tiimu nyiṅṅa ku be an bola tua ate Naawen pa naṅsaṅa de sii ate wa we la a ṅman tom maṅ ti buui nyiṅ ate si nyini la.

²⁵ Wasusugi ale boro, m suaata ate mi a yaali ayen nama me seba. Ku be le basi kama ate ni kan poli ayen ni ta yammɔa. Wasusugi dii ate mi a yaali ayen m weeni la ale nna: Naawen ale nyɛ ate Izirali demma ba gela a ta tukpara. Ku be le kasim ka dila ate ku ga paari diipo ate nuru baai ale kan daa Izirali dem la a nin paari nuruba dii ale magsi la a jam Naawen jigi. ²⁶ Izirali demma meena abe le ba va dii nyiṅ nya varibasika la ale la ase Naawen gbanṅka ale weeni dii ayen, “Varibasidɔwa le nyini ka Zayon teṅka.

M dan jam, m le nyɛ ate Jakob ṅaanṅbisana gaasana meena be.

²⁷ Mi ale ba le maa ka chaab a nyɛ noayen ase m nin duisi ba wabaatana a basi.”

²⁸ Naawen wamaṅsana jigi, Izirali demma ka Naawen dachaasa ayen nama nya nyuenta dila nyiṅ. Naawen luerika jigi, ba ka wa dɔaba wa ale jam puulim dii ale ba kokpiensana la nyiṅ. ²⁹ Dii nyiṅ la, Naawen kan maari a tagri wa popolana dii po, dii po ale wa ale lueri waai la a yaase wa ale a niak waai la. ³⁰ Nama zeri Naawen noai kama a ta nyini dila po dila po. Alege yɔgyɔgla de, Izirali demma ale zeri Naawen noai la nyiṅ ale soa ate wa ta jiiirim ale ni.

³¹ Siuk kula po, yɔgyɔgla de Izirali demma me zeri Naawen noai kama ayen jiiirim buui ate wa ta ale ni la a basi ate ba me nya jiiirim wa jigi. ³² Boan nyiṅṅa, Naawen weeni kama ale ninmuna ayen Nurubiik meena, Izirali dem ale

baai ale kan daa Izirali dem la zeri wa noai kama ate wa lik ba a basi ba biemu po. Wa nyɛ dila kama ayen wa baga ta jiiirim ale nurubiik meena.

³³ Naawen jigsɪ ka nna yegayega ale yam ale sebika. Ka wana le baga a miɲ wa popolaɲa ale ka dii la? Ka wana le baga a miɲ dii nyiɲ ale soa ate wa a nyɛ dii meena ate wa a poli ayen wa nyɛ la? ³⁴ Ase Naawen gbanƙa ale weeni dii ayen, “Ka wana ale seba Nyɔnɔwa popola?”

Ka wana le baga a sak wa?

³⁵ Ka wana ale diem baga a weeni ayen Nyɔnɔwa ta wa pamiya?”

³⁶ Boan nyiɲɲa, ka wa Naawen ale nyɛ ɲanta meena tɛɲzuk de. ɲanta meena abe kasim boro ka wa pagrimu nyiɲ. Ba boro kama ayen ba a te wa masim. Ku a fe kama ayen ti a te Naawen pimpauk diipo meena wuu. Ku be a nyɛ dila.

12

¹ Dila nyiɲ la, m suaata, Naawen ale ta jiiirim ale ti la nyiɲ ate mi a saalim ni ayen, ni pa ni deƙ meena ni ale diem vua la nyɛ kaabka ase ni kpi kama la a te Naawen. Ni vummu a yaa bo ka Naawen nisima po ayen ni a tom tuima ale ni popo meena a te wa. Kaabka de a te Naawen ka supeentik. Wensie zulaɲa de choawa ate ku a fe ayen ni a te wa la. ² Ni kan basi ate tɛɲzuk de wienja fe ni ate ni va ɲa ale a weeni dii la. Ni basi ate Naawen te ni popola paala ate ni tagri nalimnyiini. Dila dan nyɛ, ni le baga a seba Naawen ale a yaali dii la. Wa deƙ yaalika de ka yaali kaai ale nala a te wa supeentik la. Ka ka yaali kaai me ale magsi nalimnyiini la.

³ Naawen ale te mi tiirim buui la nyin ale soa ate mi a weeni ni meena ayen ni kan nya ni dek ase nama gaam ni ale ka dii la. Alege ku a fe kama ayen ni a poli ale yam abe ni wanyiwanyi a bo ni dek buusa a magsi chaab ale Naawen ale te ni siaka ate ka soa dii la. ⁴ Nurubiik nyin ta ka kabta togatoga nna yegayega. Kabtana meena kunyi kunyi a tom ka tuima togatoga. ⁵ Siuk kula po, tama me piisi kama alege ti meena a nye ase ka nyin yen ale Kirisita la. Ti ka wanyiwanyi alege ti meena soa ka chaab. ⁶ Dila nyin la, tama abe pa ti tiirinta togatogaka ate Naawen va wa niaka nyin a te ti la a tom tuima. Ti tiirimu dan ka ti chim Naawen biisiteeroba a weeni wa tuntomika, ti a weeni a magsi chaab ale ti siaka ale soa dii la. ⁷ Be dan ka ti chim tomteeroba, ti tom a te. Be dan ka ti chim sagroba, ti a sak. ⁸ Be dan ka ti a te nuruba nyinbiiri ba tuima po ale ba nyeboka po, ti a nye dila, be dan ka wa te wa vaanchoa jaab, ku a fe kama ate wa nye dila ale wa sunum meena, be dan ka wa chim nindeero, ku a fe kama ayen wa a tom wa tuimaja nalimnyiini, be dan ka wa ta jirim ale nuruba, wa a nye dila ale supeantik.

⁹ Ku a fe kama ate ni ta wensie yaalika ale nuruba. Kisi wa dii ale kan daa waman la, abe ni nmasi yik wa dii ale ka waman la. ¹⁰ Ni ta yaalika ale chaab, yaali kaai choa ale magsi ayen Kirisita suaata ta ale chaab la, abe ni kan a limsi ayen ni vaanchoa a lin te ni zula, ni de nin a te wa zula. ¹¹ Ni kan ta nyinworuk ale Nyonowa vaka. Tom a te wa ale ninmuna nalimnyiini. ¹² Yiila njaai ate ni ta la ni, basi ate nja kasim a

te ni supeentik. Nyenyaka dan jam ni jigi ni ta chichiiba. Ni kasim a puusi Naawen daa meena. ¹³ Ni suaataŋa Kirisita bisaŋa wanyi a dan a yaali jaab ate nama tara, ni maa maari wa. Nuru waai a dan nyeem jam ni yeeŋa, ni tuesi wa nalimnyiini.

¹⁴ Ni be niak baai ale a namsi ni la, ni ale ka Kirisita bisa la nyiŋ. Ni kan ka te ba. ¹⁵ Baai sue dan peenti ni basi ate nama me sui peenti ale ba. Baai me sue ale kaasi la ni basi ate nama me sui kaasi ale ba. ¹⁶ Ni ta noayeŋ ale chaab wie meena po. Ni kan ta kanjanta ale nuruba. Ni siak ate ni pa ni dek a gum chaab ale nuru baai ate nuruba a poli ayen ba daa nuruba la. Ni kan poli a te ni dek ayen nama ka yanta nyamma.

¹⁷ Nuru dan nye ni kaasi, nama me kan pa kaasun a tuni wa. Alege ni pii nyiŋ ate ni a tom wie ŋaai nyiini ate nuruba seba ayen ŋa ka wamaŋsa la. ¹⁸ Ni be pii nyiŋ meena ate ni boro ale masim ale waai meena. ¹⁹ M deŋ daaba, ni kan weeni ni dek ayen, nuruwa de ale nye ate tama a nam dii nna la tama me le nye wari a tuni wa. Ni pa ku meena basi ate Naawen pa wa supuurimu nye wari tuni kula nyonowa, ase Naawen ale weeni dii wa gbaŋka po ayen, “Ku ka mi wari ate m nye wari tuni baai ale a tom biem tuima la.” ²⁰ Kom a dan ta fi dachiak te wa ŋandiinta, nyanyuila a dan ta wa, te wa nyiam. Dii nyiŋ la, fi dan nye nyaŋa de a te wa, fi pa wa nyo ka chivie po. ²¹ Ni kan basi ate wabaata nya siuk a nak ni yiagi, ni basi ate wamaŋsa nak wabaata yiaŋ basi.

13

¹ Ku a fe kama ayen waai meena siak baai ale ka tenka kpage la noa, dii nyin la, Naawen dan kan te siuwa, nuru karo a baga a chim kpageya. Dila nyin la, kpage n̄aai ale boro yogyogla de nna la, ka Naawen ale pa ba basi du. ² Waai abe dan zeri kpan̄a de noa, kula nyon̄owa a zeri ka bala baai ate Naawen lueri zaan du la noa. Ku be a fe kama ayen nuru wala choa nya waalika. ³ Dii nyin la, nuru baai ale kan daa tuim kaasima nyam la a kan chali yogsum ale kpage. Ka baai ale ka tuim kaasima nyam la ale a chali yogsum ale kpage. Siuk kula po, ni a yaali ayen ni kan a chali baai ale ka kpage a ta pagrim la? Ni be dan a yaali ayen ni kan a chali ba ni be a tom tuimman̄sa ate ba te ni pimpauk. ⁴ Dii nyin la, ba ka Naawen tomteeroba a tom ayen nalim jam ni jigi. Alege ni dan nye wari kaasi, ni basi ate yogsum yik ni boan nyin̄a, ku daa kinla nyin̄a ate ba ta ba pagrimu. Ba ka Naawen tomteeroba a tagri Naawen zuk a te baai ale a tom tuim kaasima la waalika dii nyin la, kaasun̄ku a te Naawen ka supuurim. ⁵ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ni a zuli kpan̄a noa. Ku daa Naawen supuurim waalika nyiini nyin̄a, alege ku ka wa dii ate nama dek popola a weeni ni me la.

⁶ Dila nyin ale soa ate ni a tuni lampoo, dii nyin la, kpan̄a ka Naawen tomteeroba a tom ba tuimman̄a. ⁷ Dila nyin la, ni dan ta waai pami ni tuni wa. Ni dan ta ka lampoo pami ni tuni. Te nuru baai ale magsi ni te ba zula la.

⁸ Kan ta waai pamiya. Pami dii nyiini ate ku a fe ayen ni ta la ale, ni ta yaalika ale chaab.

Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a va Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la kama nalimnyiini. ⁹ Ni teeri Moosis Sinsan̄a ale a weeni dii la ayen, “Kan nyɛ kabon̄sa, kan ko nuru, kan zu, kan yaali fi vaanchoa jaaboa”, alege sinsan̄a de ale ɲa chaama meena a gum chaab a bo ka wa yeɲ po. Wanni de ale, “Fi yaali fi vaanchoa ase fi ale a yaali fi dek dii la.” ¹⁰ Nuru waai ale ta yaalika ale wa vaanchoa la, a kan nyɛ wa a kaasi. Dila nyin̄ la, waai a dan ta yaalika wa va Sinsan̄a meena kama.

¹¹ Ni a nyɛ wien̄a de meena dii nyin̄ la, nama dek seba ku ale ka dii yogyogla de la kama. Vanni veenti kama ate ku a fe ayen ni yiri ni goomu po yogyogla de a zaani ɲmai. Dii nyin̄ la, diipo ate ti le nya varibasika la a poom moata kama a gaam diipo ate ti lin̄ jam ta siaka la. ¹² Ku a nyɛ ase yokku a boro a taam kama ale ge ayen vari veenti la. Ni basi ate ti basi legi po tuimaɲa tomka abe ti gomsi ti dek ale tuimmaɲsa tomka ate ti nak legi po tuimaɲa a yiak basi. ¹³ Ni basi ate ti boka a magsi ate ku a sak nuruba ayen ti ka daa legi po. Ti kan a nyu daata bugi a yibi, ti kan chim nipok yaalisa, yaase dan̄ta tuim, ti kan a nyɛ kpaliɲsa, abe ti kan a de nyuri ale nuruba. ¹⁴ Ni basi ate Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita nyeboka choawa a soa ni nalimnyiini abe ni kan nyɛ wa dii le di basi ate ni dek suniima yaalika nya masim la.

14

¹ Nama po wanyi siaka a dan kan pagra yegayega, ni kan a nak nampaga ale wa dii ale nala ale dii ale kan nala a magsi nyeka la. Ni basi

ate nuru wala choa a maa gum ni po. ² Waai boro kama a baga a weeni ayen wa ta siaka a baga a de jaab meena. Alege waai me siaka ale kan pagra la, a de ka jenvaata nyiini. Wa kan nobi lam.

³ Nuru waai abe ale baga a de jaab meena la, ku an magsi ayen wa nya wala choa nueri. Waai me abe ale a de jenvaata nyiini alege kan de jaab meena la, ku an magsi ayen wa me biisi nwala jigi ase wa a bo wa ka buusa la. Boan nyinṅa, Naawen tuesi kula nyɔṅɔwa kama. ⁴ Siuk karo ate ni baga a bo nuru tomteerɔ buusa. Ku ka tomteerɔwa nyɔṅɔwa ale ta siuk a weeni ayen wa tomteerɔwa ale tom dii la ku nala a yaase ku an nala. Wa be le baga a tom nueri kama nalimnyiini, dii nyinṅ la, Nyɔṅɔwa Yeezu baga a nye kama ate wa a tom a nueri nalimnyiini.

⁵ Nuru le weeni ayen danni de a yaase danni de a chim da maṅ a gaam daaṅa meena kama. Wa choa me le weeni ayen daaṅa meena ka bunyi. Ku a fe kama ayen waai meena a seba chak wa popola po ayen wa dii ate wa a nye la ka wamaṅ.

⁶ Waai abe dan pa da yenṅ a chim da kpeeni, wa tanla wa danni ate ku te Nyɔṅɔwa zula. Waai me abe ale a de jaab meena la, wa a nye dila me ate ku a ta zula a jam Nyɔṅɔwa jigi, dii nyinṅ la, wa dan yaa wa de wa nyiem a te Naawen jiam jaab buui ate wa a de la. Waai me abe ale a zeri ayen wa kan de ṅandiin tintila a yaase ntila la, wa zeri a ta ka zula a jam Naawen jigi. Wa be a a pak Nyɔṅɔwa kama. ⁷ Ti wanyi me la an boro ka ti dek nyinṅa. Ti wanyi me la abe kan kpi ka ti dek nyinṅa. ⁸ Ti dan vua, ti vua kama a zuli Nyɔṅɔwa, ti be dan kpi me ka Nyɔṅɔwa ate

ti a zuli. Dii nyin la, ti vua yoo ti an vua yoo, ka wala ale soa ti. ⁹ Dila nyin ale soa ate Yeezu Kirisita kpi a nman yiri kum po a vua la ayen wa chim nanvuuta ale kpilima Nyɔɔɔ. ¹⁰ Be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jenvaata nyiini la a bo ni suaataɲa baai ale a de jaab meena la buusa? Yaase be ka boa ale soa ate nama baai ale a de jaab meena la a nya ni suaataɲa baai ale a de jenvaata nyiini la, a yeri? Ti meena le zaani ka Naawen nin ate wa bo ti buusa. ¹¹ Ase ba ale nmarisi Naawen gbanƙa po ayen, “Nyɔɔɔwa weeni ayen, ase mi ale ka Naawen dii ale vua la.

Ni basi ate m weeni sak ni ayen, da yeɲ waai meena le kpi ka duna teɲ a weeni ate waai meena wom ayen mi ka Naawen.”

¹² Dila nyin la, ti meena ti wanyi wanyi le zaani ka Naawen nin a weeni sak wa wie n̄aai meena ate ti nyɛ la ale dii nyin ale soa ate ti nyɛ n̄a la.

¹³ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti basi chaab buusa boka. Alege ku ale magsi ayen ti ta popola n̄aai chaama la, ale nna: Ti kan nyɛ wa dii le di basi ate ti Kirisita biik choa a tom tuimbaata la. ¹⁴ Mi popolaɲa ale Yeezu ale ka bunyi dii la a basi kama ate m seba chak nalimnyiini ayen jadiim meena wa dek a chim ka jaab welen. Alege waai dan poli ayen ba an welema, ba an sum welema a te wa. ¹⁵ Ni dan a de jaab ate ku a te ni Kirisita biik choa daanika, ni ale a nyɛ dii la kan sak ayen ni ta yaalika ale wa. Kan basi ate n̄andiin tii ate fi a de la, a kaasi nuru waai ate Kirisita kpi te la siaka. ¹⁶ Kan basi ate jaab buui ate ni a poli ayen wa nala la a nya yue kaasun̄ɔa. ¹⁷ Boan nyin̄ɲa,

ku daa ni ale a de jaab buui la, yaase ni ale a nyu jaab buui la ale Naawen Naamu wie. Alege bu ka wayorisima nyeka, masim boka ale supeentik. Nyana de meena abe a nyini ka Naawen Chiika jigi. ¹⁸ Waai abe ale va siuku de po a tom a te Yeezu Kirisita la, ku a basi kama ate Naawen ale nuruba sue a peenti ale wa. ¹⁹ Dila nyin la, ku a fe kama ayen ti nyiem kasim ta ku ti popola po ate ti a nye wie naai le na ta masim a jam la, abe ti a te chaab nyinbiiri wie po. ²⁰ Ni kan va nandiinta nyinna a kaasi Naawen ale a nye dii la. Ti baga a de nandiinta meena kama alege ku an magsi ayen nuru de jaab buui le wa basi ate wa Kirisita biik choa tom wabiok la. ²¹ Ku a magsi kama ayen ti kan a nobi lanta yaase ti a nyu daam wa, yaase ti nye wa dii le di basi ate nuru waai me ale ta siaka la a tom wabiowa. ²² Siak kaai ate fi ta magsi chaab ale wienja de la, basi ate ka bo ka fi deka ale Naawen sunsun po. Supeentik bo ka waai ale weeni wa deka ayen wa an nya kaasunja ale wa dii ate wa poli ayen di nala a magsi wa nye di la. ²³ Alege waai dan ta chichama a magsi chaab ale jaab buui ate wa a de la, Naawen le weeni wa kama ayen wa kaasi ya, dii nyin la, ku daa wa siaka ale te wa siuk ayen wa nye dila. Boan nyinna, wa dii meena ate nuru a nye alege ku kan nyini wa siaka jigi la, wa dila abe ka wabiok ate wa a nye.

15

¹ Tama baai siaka ale pagra la, ku magsi ka ti va baai siaka ale kan pagra la maglamagla abe ti kan a nye wie naai le basi ate tama deka sue

a peenti la. ² Ku magsi ka ti wanyiwanyi a nyɛ ate ti Kirisita bisa chaama sui a peenti ate ku ta maarika jam ba jigi a zak ba a zaani. ³ Boan nyinɲa, Yeezu Kirisita an jam a yaali ayen wa te wa dek supeentiga ase ba ale ɲmarisi Naawen gbanƙa po ate ku magsi chaab ale Yeezu Kirisita dii la ayen, “Le tii ate nuruba a le fu la, a jam jam ka mi jigi.” ⁴ Boan nyinɲa, ba ale ɲmarisi wie ɲaai meena Naawen gbanƙa po dila po dila po la, ba ɲmarisi kama ayen ɲa sak ti ayen ti ta yiila. Be ka chichiiba ale Naawen gbanƙa wienɲa ale a te ti nyinɲbiiri ate ti baga a ta yiilaɲa de. ⁵ Naawen waai ale a te nuruba chichiiba ale a te ba nyinɲbiiri me wie po la, le basi ate nama baai ale a va Yeezu Kirisita la a boro ale noayen ale chaab a tomsi a nyɛ wa nyeka ⁶ ate ni meena pa noayen a te Naawen waai ale ka ti Nyɔɔɔwa Yeezu Kirisita Naawen ale wa ko la pimpauk.

⁷ Dila nyin la, ase Yeezu Kirisita ale tuesi nama me dii la, nama me ni wanyi wanyi a tuesi chaab ate ku ta pimpauk a jam Naawen jigi. ⁸ Boan nyinɲa, ni basi ate m weeni sak ni ayen Yeezu Kirisita a chim ka Juuma tomteerɔ ayen ku sak ba ayen Naawen wensienɲa ale wa ale jam puulim dii dila po dila po wa ale ba kokpiensanɲa la, a sum jam chim ka wensie, ⁹ abe ku basi me ate baai ale kan daa Juuba la a te Naawen pimpauk wa jirimu nyin ase ti ale karim Naawen gbanƙa po dii ayen,

“M le maa bo ka nuru baai ale kan daa Juuba la
po a te fi jiam,
a yi yiila a pak fi yonni.”

¹⁰ Ti ɲman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la, ni gum chaab ale nuru baai ate Naawen lueri la ate ni meena maa chaab ta supeentik.”

11 Ti nman pilim karim ka po ayen,

“Nama baai ale kan daa Juuba la ni pak Nyɔnɔwa.

Waai meena tenzuk de, ni te wa pimpauk.”

12 Naawen biisiteerɔwa Azaya me nmarisi Naawen gbanƙa po ayen,

“Jese nnaanbiik le jam.

Naawen le zak wa zaani ate wa soa nuru baai ale kan daa Juuba la.

Bala me abe le ta yiila wa jigi kama.”

13 Naawen waai nyin ate ni ta yiila la, le va ni siaka ale wa nyin a basi ate ni boro ale supeentik nalimnyiini ale masim ate yiila naai ate ni ta wa jigi la, le va Naawen Chiika pagrimu nyin a chim a nyoro.

14 Mi dek abe seba chak kama, m suaata, ayen nama dek ka tuimansa tomka nyiini. Ni be ta sebika nalimnyiini kama a бага a te chaab sinsaga. 15 Alege gbanƙa de m nyini ka peelim a weeni ni wie na gela nna ase mi a teeri ni na wie kama nmani la. Dii nyin la, ka Naawen ale te mu zula naai ate mi an magsi ayen wa te mu 16 ate m chim Yeezu Kirisita tomteerɔ a tom a te nuru baai ale kan daa Juuba la. Ku a nye ase m ka Naawen Puusika Yenni kpanna la a yaa a sak nuru baai ale kan daa Juuba la Naawen wamaɗsana ate Naawen Chiika nye ate ba welema ate m yaa pa ba ase kaab ka la a te Naawen ate wa yaa siak a tuesi ba. 17 Be ka Yeezu Kirisita ale mi ale chim bunyiwa la nyin ate mi ta kanjanta ale m

le tom dii te Naawen la. ¹⁸ M be nyini ka peelim a biisi wa ṅaai nyiini ate Yeezu Kirisita pa mi tom la. Wa pa ka mi nyɛ ate baai ale kan daa Juuba la yegayega yaa siak va Naawen noai. Wa pa ka biik ale wie nyeka a te mi ate dila nyɛ.

¹⁹ Wa basi kama me ate m nyɛ wakperikaliik pagrisa ayen ku sak ayen m pagrimu nyini ka wala jigi. Be ka Naawen Chiika pagrimu nyin ate nyaṅa de meena nyɛ. Dila nyin la, zaani Jerusalem a nyiem a jam paari Ilirikum tɛŋka, mi sak Naawen wamaṅsaṅa meena a magsi chaab ale Yeezu Kirisita ate ṅa tagli ka jigi meena. ²⁰ Mi kasim pii ka nyin a poli ayen m sak Naawen wamaṅsaṅa juijui ate nuru an diem wom Yeezu Kirisita wie la. Boan nyinṅa, mi kan yaali ayen m deri zaani juijui ate nuru wa choa lin tom la a yaa deri piilim tom a cheṅ. ²¹ Ase ba ale ṅmarisi Naawen gbaṅka po ayen,

“Baai ate nuruba an weeni wa wari a sak ba la, ba le nya wa abe ba miṅ wa chak.”

²² Mi ale boro a tom tuini de la nyin ale soa ate mi an бага a jam ni jigi ya. ²³ M poom kasim pii ka nyin ayen m jam alege nyɛ kpeeri. Alege yogyogla de ate jigi a ṅman ka jigini de po ate mi a tom la, ale m ale kasim a yaali nna yegayega ate ku paari bena dii choa ayen m jam nya ni la, ²⁴ mi a poli ayen m le jam yogyogla de. Mi a yaali kama ayen m dan a cheṅ Supeeni tɛŋka m mobi a nya ni abe mi a taam. M dan goa ale ni maga dega ate ku masa, ni maa maari mu ate m бага cheṅ dula. ²⁵ Yogyogla de m bo siuku po a cheṅ ka Jerusalem ayen m te Kirisita Tigini Demma ale bo dula la tiirim. ²⁶ Boan nyinṅa,

Kirisita Tigini Demma baai ale bo Masidoniya ale Akaaya la a poli kama nya ale ku nala ate ba yaa maa chaab a cheesi tiirim ayen m ta ga te Kirisita Tigini Demma baai ale ka niwoba a bo Jerusalem la. ²⁷ Ka ba dek ale poli ayen ba nye dila. Alege ku dan ka ku wensienja jigini, ku be a nye ase ka pami ate ku a fe ayen ba tuni ba la. Nuru baai abe ale kan daa Juuba la, a nin maa nya Naawen Chiika boka po wienja ate Naawen a te Juuma la, ku a fe kama me ayen baai ale kan daa Juuba a maari baai ale ka Juuba. ²⁸ Tuini de ate mi tara ayen m te ba ligraja la, m dan te ba a ga nueri, m le mobi nya ni diipo ate mi a taam Supeeni la. ²⁹ M dan jam ni jigi, m seba chak kama ayen m le jam ale ka niaka nna yegayega a nyini Yeezu Kirisita jigi.

³⁰ Mi a saalim ni m suaata ti Nyonowa Yeezu Kirisita nyin ale yaali kaai ate Naawen Chiika a te la nyin ayen, ni maa je m jiaka a te mu ale wenpuusika. ³¹ Ni a puusi ayen baai ale bo Judia tenka ate ba ka siaka ale Yeezu la ayen ba kan nye wabiok m jigiya. Ni maa a puusi me ayen tuin dii ate m le tom te Jerusalem tenka Kirisita bisa ja la, ba le tuesi di nalimnyiini ale supeentik. ³² Ate Naawen dan maari abe m jam ni jigi ale supeentik nalimnyiini a goa ale ni a nya masim. ³³ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyogini la le boro ale ni meena. Ku be a nye dila.

16

¹ Mi a yaali ayen m weeni a sak ni ka Fiibi ale ka waai la. Wa ka ti toa Yeezu yonni nyin. Wa

ka Kenkeriya Kirisita Tigini Demma maaro. ² Ni n̄masi yik wa a ta nalimnyiini ale ka Nyonowa ale soa wa. Ku ale magsi ayen Kirisita Tigini Demma a nyɛ dii la ale nna. Ni a te wa maari kaai meena wuu ate wa a yaali ni jigi la. Boan nyin̄na, wa me dek maa maari nuruba ka nna yegayega. Wa maa maari mi me kama.

³ Mi a puusi Pirisila ale Akiila. Bala ale mi ale jam maa chaab a tom a te Yeezu Kirisita. ⁴ Ba poom kasim jam gomsɪ ka ba dek a magsi ayen ba tagri mi zuk a kpi. Mi a nyɛ ba jiam. Daa mi nyiini ale a nyɛ ba jiamɔa. Kirisita bisaɲa baai meena ale kan daa Juuba la me a nyɛ ba jiam. ⁵ Puusi Kirisita Tigini Demma baai ale a nyɛ tuka ba yenni po la.

Puusi m dek doa maɲka Epanetus. Ka wala ale de niɲ a ta siaka ale Yeezu Kirisita Asia po. ⁶ Puusi Mɛeri, waai ale jam a tom nna yegayega a te ni la. ⁷ Puusi m Juu chaama Andironikus ale Juniyaɲ baai ale jam maa bo likka dɔkku po ale mu la. Tuimtomdɔma seba ba kama nalimnyiini. Ba de niɲ a chim Kirisita bisa kama ale ge mi.

⁸ Puusi Ampilyatus waai ate m ta yaalika ale wa la, dii nyin̄ la wa ka Kirisita biik. ⁹ Puusi Yurbanus waai ate ti jam a tom Kirisita tuimaɲa ale chaab la. Mi a puusi m dek doa maɲka Sitakus. ¹⁰ Puusi Apeles waai ale sum va Yeezu Kirisita la. Puusi Arisitobulus dɔkdemma a te mu. ¹¹ Puusi Ayerodiyam m Juu choawa. Mi a puusi baai ale chim Kirisita bisa a bo Naasisus yenni po la.

¹² Puusi nipooma de, Turufina ale Turufosa baai ale a tom nna yegayega a te Nyonowa la.

Mi a puusi ti dek toawa Perisis waai me ale jam a tom tuima nna yegayega a te Nyɔnɔwa la. ¹³ Puusi Arufusi waai ale kan ta choa ale wa ale a tom dii a te Nyɔnɔwa la. Puusi wa mawa waai ale a nyɛ mi jigi ase m ka wa dek biik la. ¹⁴ Puusi Asinkiritus ale Filegon ale Yemes ale Paturobasi ale Yemas ale Kirisita bisaŋa ale boro ale ba la. ¹⁵ Puusi Filologus ale Juliya ale Neriyas ale wa toawa ale Olimpasi ale Kirisita be sii meena ale boro ale ba la.

¹⁶ Ni puusi chaab nalimnyiini. Kirisita Tinŋa meena demma dela jigini a puusi ni.

¹⁷ Mi a yaali ayen m weeni ni m suaata ayen, ni kpesi ni dek a ŋmasi a nya ate ni nya nuru baai ale a nyɛ ate nuru boari a poori chaab togatoga ale a basi ba siaka la. Nuru bala chaab me a sak ka sinsak ŋaai ale kan a va sinsak ŋaai ate nama poom zamsi la. Ni kan pa ni dek a gum ba po. ¹⁸ Dii nyiŋ la, nuru bala chaab a kan tom a te ka Yeezu Kirisita ti Nyɔnɔwa, alege ba a tom ka tuim ŋaai ate ba le nya deka ku po la. Ba pa ka noakpaam a biisi a paasi nuru baai ale poom kan maa seba wie noai po la. ¹⁹ Waai meena seba kama ayen ni siak a te ka Naawen wamaŋsaŋa ale a biisi dii la. Nyaku de abe basi kama ate m sui peenti ale ni. Mi a yaali kama me ayen ni ta yam ale wie ŋaai ale nala la, alege ni kan poom maa seba wie ŋaai ale ka wabaata la, noai po. ²⁰ Naawen waai ale a basi ate nuruba a boro ale suyɔgini la, le kaasi Sitaana pagrimu yɔgyɔgla de ate ni va wa zuk a taam.

Ti Nyɔnɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni.

²¹ Timoti, waai ale mi ale a tom ale chaab la, a puusi ni. Lusiyas ale Jeessin ale Sosipeeta m Juu chaama a puusi ni.

²² Mi Tetiyas waai me ale ka Kirisita biik ate Pɔɔl yik ηmarisi gbaŋka de la a puusi ni.

²³ Gayus, a puusi ni. Mi Pɔɔl a goa ka wala yenni. Kirisita Tigini Demma abe a nyɛ tuka ka wala yenni. Erasitus waai ale a nya tɛŋka ligraŋa zuk la a puusi ni. Ti suoku Kuwaritos me a puusi ni. ²⁴ Ti Nyɔŋɔwa Yeezu Kirisita niaka bo ale ni meena. Ku be nyɛ dila.

²⁵⁻²⁶ Ku a fe kama ayen ti te Naawen pimpauk boan nyiŋŋa, wa a te ni ka pagrim, ase mi ale nuruba ba chaab sinsaŋa po ate ti nyiem a sak nuruba Yeezu Kirisita wie ayen wa te ti pagrim dii la. Sinsaŋa de a liŋ jam suk kama. Alege yɔgyɔgla de, ηa nyini ka peelim. Naawen ale jam basi ate ηa suk beni nna yegayega. Alege yɔgyɔgla de wa, waai ale boro taam wuu la, weeni ka nuruba ayen ba tɔk lagri wa biisiteerɔma ale ηmarisi dii la kiri. Wa basi kama ayen tɛŋzuk de meena a seba ηa ate ba ta siaka ale Yeezu abe ba va wa noai.

²⁷ Naawen waai nyiini ale ka yam nyɔŋɔ wie meena po la, ku a fe kama ayen a ta va Yeezu Kirisita nyiŋ, ti a te wa pimpauk daa meena wuu. Ku be nyɛ dila.

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files
dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a